

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 4 (28)
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1922

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ : Τῆς ἀγάπης.
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ : Ἀνάσταση νε-
κρῶν.
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ : Ὡς βαρεῖς γὰ
τὴν ψυχὴν.
ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ : Παρασωνίεσ.
ΣΠΥΡΟΣ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ : Ἄπ' ἰς «Στροφές».
GABRIELE D' ANNUNZIO : Ἡ δόξα.
ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ : Τὸ δημοτικὸ τρα-
γούδι.
ΜΙΜΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ : Σκίτσο Φάνη Μι-
χαλόπουλου.
HENRI DE RÉGNIER : Χρυσίλλα.
CARL BULCKE : Σὺ—
WALTER CALÉ : Βγαίνομε ἀπ' τὸ ποτάμι...
MAX DAUTHENDEY : Σὰ φλογισμένον ῥόδο εἶναι
ἡ σελήνη...
CÆSAR FLAISCHLEN : Σ' ἓνα παιδί.
HERMANN HESSE : Γυναῖκες ἀγαπῶ—
STEPHAN ZWEIG : Bruges.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ : Τὰ νέα βιβλία—Ἡ
Μουσικὴ—Ἡ ξένη φιλολογία—Ἀντρέας Καρκα-
βίτσας.

“ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ,,

Ἀναγνωρισθεῖσα διὰ Β. Διατάγματος τῆς 6ης Δεκεμβρίου 1917

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : ὁδὸς Ναυαρίνου 1

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΥΡΟΣ-ΘΑΛΑΣΣΗΣ-ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δραχμᾶς 3,000,000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ Δραχμᾶς 900,000

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΜΑΝΟΥΣΗΣ & ΓΥΑΛΙΣΤΡΑΣ

Ἀριθ. Τηλεφ. ἐν Πειραιεὶ 1—94 (ὁδὸς Ναυαρίνου 1)

» ἐν Ἀθήναις 5—35 (Στοὰ Ραζῆ) ὁδὸς Σοφοκλέους

“ΒΟΤΡΥΣ,,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ : ΕΝΑΝΤΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

**ΟΙΝΟΙ
ΧΥΜΑ**

ΛΕΥΚΟΙ—ΕΡΥΘΡΟΙ
ΓΛΥΚΕΙΣ

**ΟΙΝΟΙ
ΕΜΦΙΑΛΩΜΕΝΟΙ**

Ἐπιτραπέζιοι—Ἐπιδόρπιοι
Ὁρεκτικοί—Τονωτικοί

ΒΕΡΜΟΥΤ

(Ἐκ φυσικοῦ
Μοσχάτου Οἴνου)

ΚΟΝΙΑΚ “ΒΟΤΡΥΣ,,

Παλαιὸν Ἀπόσταγμα Οἴνου

ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 48,000,000

Ἀγοραπωλησία Συναλλάγματος ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ

Πιστώσεις ἐναντι Φορτωτικῶν

Προεξοφλήσεις καὶ Ἐισπράξεις Γραμματίων

Πιστωτικά Ἐπιστολά καὶ Ἐντολά Πληρωμῶν

Χρηματιστικά Ἐντολά

Χρεώματα πρὸς φύλαξιν καὶ Ἐισπράξεις τοκομεριδίων

Ἐνοικίσεις Χρηματοκιβωτίων

Καταθέσεις Ὁψεως καὶ ἐπὶ Πεσοθεσμίᾳ

Ταμιευτήριο ἐπὶ τόκῳ 4 % ἑτησίως.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ Δ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

ΟΠΛΕΜΠΟΡΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1833

Ὁδὸς Ἐρμού 122 ΑΘΗΝΑΙ

Τηλ. Κ)ματος 226 Οἰκίας 239

ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑ-
ΤΟΣ, ΦΥΣΙΓΓΙΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ : ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ, Π. Γ. ΚΑΛΛΙΓΑΣ, Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 4 (28) — ΑΘΗΝΑΙ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1922

ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Νᾶξερές πῶς λαχτάριζα τὸν ἐρχομό σου, Ἀγάπη,
ἐσένα ποὺ ὡς τὰ σήμερα δὲν σ' ἔχω νοιώσει ἀκόμα
μὰ ποὺ ἔνστικια τὸ εἶναι μου σ' ἀναζητοῦσεν ὅπως
τὴ γόνιμη ἄξαφνη βροχὴ τὸ στεγνωμένο χῶμα.

Πόσες φορὲς—ἀλλοίμονο— δὲν γιόρτασα θαρρῶντας
πῶς ἐπὶ τέλους ἔφτασες Ἐσὺ ποὺ εἶχες ἀργήσει
—σὰ μυγδαλιὰ ποὺ ἠλιόλουστες ἡμέρες τοῦ χειμῶνα
τὴν ξεγελάσαν, βιάζονταν κα' ἐμὲ ἢ ψυχὴ ν' ἀνθίσῃ...

Ὅμως δὲν ἐρχοσούν ποτές. Μέρα με τὴν ἡμέρα
τ' ἀνθὴ σωριάζονταν στὴ γῆς ἀπὸ τὸν κρύο ἀγέρα
κα' εἶναι ἢ ψυχὴ μου πειὸ γυμνὴ παρὰ προτοῦ ν' ἀνθίσῃ.

Καί, σήμερα, ποὺ ἡ νειότη μου γέρνει σιγὰ στὴ δύση
τοῦ ἐρχομοῦ σου σβύνεται ὡς κα' ἡ στερνὴ ἐλπίδα :
— Φοβᾶμαι μὴν ἐπέρασες, Ἀγάπη, καὶ δὲ σ' εἶδα !...

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΝΕΚΡΩΝ

(Συνέχεια ἀπ' τὴ σελίδα 3)

Τὸ ξύπνημα τῶν ἑκατονσμένων ἀρχαίων γινότανε γνωστὸ
στὴν πόλη, καὶ πλῆθος κόσμου ἔρχετο νὰ τοὺς δεῖ. Δὲν τὸ
κατῶρθωνε ὁμως, γιὰ ἀποσπάσματα χωροφυλάκων εἶχαν
παραταχθεῖ ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ μέγαρο τῶν Ἐκθέσεων καὶ μπό-
διζαν τὴν εἴσοδο. Ἄφιναν μόνον τοὺς ἐπισήμους ξένους καὶ
λιγοστοὺς ἄλλους.

Οἱ ἐπίσημοι τοῦ κράτους δὲν εἶχανε φανεῖ.

Μετὰ τὸ μεσημέρι δὲν ἄφιναν κανένα, γιὰ οἱ μεγά-
λοι καλλιτέχνες εἶχαν καταληφθεῖ ἀπὸ μιὰ νάρκη καὶ ζητή-
σανε νὰ ἡσυχάσουνε.

Καὶ κοιμηθήκανε ὄρες. Εἶχε βραδιάσει πιεῖ, ὅταν ξυ-
πνήσανε.

Ἄκουσαν τὴ βοὴ τοῦ πλήθους, ποὺ βρισκόταν ἀπ' ἔξω
καὶ ρώτησαν :

— Ὁ λαὸς εἶνε ἀκόμα ;
— Ὁ λαὸς !..
— Μὰ δὲ βαρέθηκε !.

Δὲ θελήσανε ὁμως νὰ μείνουν καὶ νὰ περάσουν στὸ
μέγαρο τῶν Ἐκθέσεων τὴ νύχτα. Εἶπαν, πῶς θέλανε νὰ
πάνε στοῦ Φύλτα τὸ ὑπόγειο, ἐκεῖ προτιμοῦσανε νὰ κοι-
μηθοῦνε. Θὰ ἐρχόντουσαν στὸ μέγαρο τῶν Ἐκθέσεων
τὸ πρωῖ..

Ἐπειδὴ ἐπέμεναν, τηλεφωνήθηκε ἡ ἀπάντησή τους στὴν
Κυβέρνηση. Καὶ αὐτὴ διέταξε νὰ τοὺς πάνε ἐκεῖ στὸ ὑπό-
γειο τοῦ Φύλτα με μεγάλα κλειστὰ αὐτοκίνητα. Καὶ νὰ τοὺς
δώσουν καὶ ὅ,τι χρειάζεται νὰ κοιμηθεῖ κανεὶς καλὰ καὶ
ἀναταυτικά..

Κ' ἔτσι ἔγινε. Ὁ λαὸς ποὺ περίμενε ἀπ' ἔξω, ξέσπασε
σὲ μιὰ τρομερὴ κραυγὴ καὶ ὤρμησε νὰ τοὺς πάρει στὰ χέ-
ρια. Οἱ χωροφύλακες με κόπο μεγάλο κατῶρθωσαν νὰ τοὺς

ἐμποδίσουν, και νὰ κάνουν τόπο στοὺς ἑκαυστοὺς ἀρχαίους και στὸ Φούλτα, νὰ μποῦνε στὸ αὐτοκίνητο.

Πρῶτ, πρῶτ ὁ Φούλτας ξύπνησε και σηκώθηκε. Οἱ ἀναστημένοι κοιμόντουσαν βαθυά.

*Απὸ ἕνα παραθυράκι τοῦ ὑπογείου, πού κοιτάξε, εἶδε τρεῖς, τέσσερις πολίτες νὰ μιλοῦνε στὸ δρόμο, και δυὸ χωροφύλακες νὰ στέκονται ἀκίνητοι κοντὰ στὰ ἐρείπια.

Και ὁ ἦτιος ἀκόμα δὲν εἶχε βγεῖ.

Πλάγιασε πάλι. Ὁ ὕπνος σὲ λίγο, τὸν πλησίασε κρατῶντας ὄνειρα.

Δὲν πέρασε ὅμως πολὺ, κ' ἕνας θόρυβος μεγάλος τὸν ξύπνησε. Δὲ σηκώθηκε, ἔλεινε στὸ κρεβάτι του. Ἄλλ' ὁ θόρυβος μεγάλωνε, μεγάλωνε. Και τοῦ φάνηκε σὰ θάλασσα ἀγριεμένη νὰ τὸν εἶχε κυκλώσει, νάχε πλησιάσει στὰ ἐρείπια και νὰ τὰ χτυποῦσε μὲ τὰ κύματά της.

Σηκώθηκε τότε, και κοιτάξε.

Κόσμος, ἄπειρος κόσμος εἶχε πλημμυρίσει ἀπ' ἔξω, και οἱ χωροφύλακες μὲ δυσκολία τὸν κρατοῦσαν. Κάθε τόσο ὀρμῶσε σὰν τεράστιο κύμα, νὰ σπᾶσει τίς γραμμὲς τους. Και κάθε τόσο ἐκέρδιζε τότο...

Οἱ μεγάλοι ὅμως ξένοι του κοιμόντουσαν βαθυά.

— Τί νὰ κάνω, σκέφτηκε ὁ Φούλτας, νὰ τοὺς ξυπνήσω ; Τοῦ ἦρθε κακὸ νὰ τοὺς ξυπνήσει. Κοιμόντουσαν τόσο καλά. Πιὸ δυνατοὶ θὰ σηκωνόντουσαν.

Εἶδε τὸν Ἀριστοφάνη νὰ χαμογεᾶ στὸν ὕπνο του.

— Τί ἄραγε νὰ βλέπει ; εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Φούλτας. Σιφνικὰ φωνὲς μεγάλες, χειροκροτήματα ἄπειρα, τὸν ἔκαναν νὰ τρέξει στὸ παράθυρο.

Χωροφύλακες σπρώχνανε τὸ πλῆθος, κῆκαναν τόπο νὰ περάσουν μερικὶ ἄνθρωποι ντυμένοι μὲ φράκο και ψηλὸ καπέλο. Σταυροί, παράσημα λάμπανε στὸ στήθος τους. Πίσω ἄλλοι μὲ χρυσὰ και φτερά στὰ καπέλα ἐρχόντουσαν..

Κατάλαβε, πὼς ἐρχόταν ὁ πρωθυπουργὸς μὲ τοὺς ὑπουργοὺς και ἄλλους ἐπισήμους.

*Ἐτρεξε τότε ὁ Φούλτας και πήγε κοντὰ στοὺς ξένους του και τοὺς ἔσπρωξε νὰ ξυπνήσουν.

— Τί εἶνε ; τὸν ρώτησε ὁ Ὀμηρος.

— Ἐρχονται οἱ ἐπίσημοι νὰ σᾶς δοῦν !..

— Καλῶς νὰ ἐρχθουν !..

— Ἄ, τί κρίμα ! ἔκανε ὁ Ἀριστοφάνης, κῆβλεπα ἕνα ὄρατο ὄνειρο !.. Ἐβλεπα τὸν Ἀλκιβιάδη σκύλο και χωρὶς οὐρά ! Τοῦ τὴν εἶχε κόψει, λέει, ὁ σκύλος του μὲ μιὰ δαγκωματιά !.. Μὰ εἶτανε θαυμάσιος !..

*Ἡ πόρτα χτύπησε. Ὁ Φούλτας πήγε και ἀνοῖξε.

— Ἐνας ἀξιωματικὸς μὲ πολλὰ χρυσὰ στὸ κεφάλι στεκόταν.

— Ξύπνησαν οἱ μεγάλοι μας ; ρώτησε αὐτὸς τὸ Φούλτα.

— Ναί, ναί ! ἐτοιμάζονται !..

Πίσω εἶδε τὸν πρωθυπουργὸ και τοὺς ὑπουργοὺς.

— Ὄχιστε, ξύπνησαν !.. τοὺς εἶπε ὁ ἀξιωματικὸς.

*Ὁ πρωθυπουργὸς κατέβηκε μὲ προσοχή τὰ λίγα σκαλοπάτια και πίσω του οἱ ὑπουργοί, οἱ ἄλλοι.

*Ὁ Φούλτας τοὺς ἔμπασε σὲνα μεγάλο δωμάτιο. Στὸ διπλάνο οἱ μεγάλοι ἀναστημένοι ντυνόντουσαν γρήγορα.

*Ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοὶ και οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι περίμεναν ὄρθιοι.

Και τὸ πλῆθος ἔξω, βούιζε σὰ δάσος μεγάλον, ὅταν φυσᾷ δυνατὸς ἄνεμος...

*Ὁ Φούλτας, ποῦσε χαιθεῖ γιὰ μιὰ στιγμή, φάνηκε :

— Ἐτοιμοὶ ! εἶπε.

Και φάνησαν οἱ ἑκαυσομένοι ἀρχαῖοι νὰ μπαίνουν ντυμένοι μὲ ρούχα νέα, τῆς ἐτοχῆς, και νὰ χαιρετοῦνε μὲ κούνημα μόνο τοῦ κεφαλιοῦ.

Και σταθήκανε στὴ γραμμὴ κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ δωματίου πού βγήκανε. Ὁ Φούλτας πίσω μέσα στὴν πόρτα.

*Ὁ πρωθυπουργὸς ἔβαινε δυὸ βήματα ἔμπρὸς και σηκωσε τὸ χέρι του :

— Χαίρετε ἄνδρες σεβιστοὶ ! μεγάλοι ! μέγιστοι !.

Χαίρετε ! Οἱ ἐχθροὶ τοῦ κῆμα. ., τῆς Ἐλλάδος θὰ φρουροῦν !. Ἄλλη πάλι θὰ καλύψουν τὰ πρόσωπα ἀπὸ ἐντροπήν ! δι' ὅσα εἶχον γοῖφαι ἐναντίον τοῦ νόμου... ἐναντίον τοῦ ἔθνους μας !. Ὁ ἐρχομὸς σας εἶς τὴν ἀρχήν... εἶς τὴν ζωὴν ! σημαίνει !. τὴν κατατρόπωσην... τῶν ἐχθρῶν ! ἐσπερικῶν και ἐξωτερικῶν ! Και ὅτι... τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἔθνη... θὰ λυθοῦν ! Θὰ λυθοῦν εἰν ἰαί ! Μηδενὸς, ἐξαιρουμένου.

*Ἐνα πῆμα μόνον μὲ λυπεῖ. Πὼς δὲν ἦλθαν και ἄλλοι, ἀλλὰ σεῖς μόνοι ; Πὼς δὲν ἦλθε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀγησίλαος, ὁ Ἀγίλλεος, ὁ Αἴας ὁ πελώριος ; Πὼς δὲν ἦλθεν ὁ πανοῦργος Ὀδυσσεύς ; Οἱ λατρευτοὶ μας ἦσαν ;

— Δὲν ξέρουμε ! τοῦ ἀκίνητε ὁ Ἀριστοφάνης.

— Τί κακὸ ! Και τί κάνουν αὐτὶ ἐκεῖ ; Εἶνε καλὴ ἢ κακὴ ; Πὼς εἶνε ἐκεῖ ;

— Κανεῖς μας δὲ θυμᾶσαι ! τοῦ ἀπάνητε πάλι, ὁ Ἀριστοφάνης.

— Τί κακὸ !. Και ξέρεις κύριοι, ὅτι τὸ θαῦμα αὐτὸ τὸ ὁποῖον και διὰ τὸ ὁποῖον..

Κεῖνη τὴ στιγμή ἕνας ὑπουργὸς πατῶντας στὰ νύχια, πλησίασε τὸν πρωθυπουργὸ και τοῦ εἶπε σιγὰ σταυτί :

— Τὸ μεταλλεῖο κεῖνο, ξέρεις, εἶνε γιὰ τὸ συγγενὴ μου..

*Ὁ πρωθυπουργὸς δὲν τοῦ ἀλήνησε, ἔκανε πὼς δὲν ἄκουσε και ἔακολούθησε :

— Διὰ τὸ ὁποῖον ! ὅλη ἡ ἀνθρωπότης !.. εἶνε ἀνάστατος !..

— Δὲ μοῦ λές, εἶπε ἄλλος ὑπουργός, πού εἶχε ἀκούσει τί εἶχε πεῖ ὁ συνάδελφός του στὸν πρωθυπουργό, ὅλα σὺ θέλεις νὰ τὰ φᾶς ; .

— Τί λές βρε Γαλέτα ! .

— Σώπα ρε Κριθάρι !..

— Πὼς τὸν βρίζεις, βρε Κουβέρτα !..

— Σχοινιά !

— Κάρβουνα.

Και ὁ πρωθυπουργὸς στρέφοντας στοὺς ὑπουργοὺς του :
— Ὅλα σκάσετε βρε ! και θὰ μᾶς πάρουν αὐτοὶ γιὰ βαρβαίρους !.. τοὺς εἶπε σιγὰ.

Κῆκανε νὰ ἔακολουθήσει τὸ λόγο του, ἀλλὰ τρομερῶς φωνῆς ἀπ' ἔξω, τὸν ἔκαναν νὰ πάψει...

— Μὰ τί τρέχει ;...

— Ὁ λαός, τοῦ εἶπε ἕνας ἀξιωματικὸς, πού μ τῆςε βιαστικός, θέλει νὰ δεῖ τοὺς ἀρχαίους !..

— Ἄς περιμένει !.

— Θὰ ἐπαναστατήσει λέει !..

— Ἄ, εἶσαι ; καλὰ κάνανε τότε οἱ παλιοὶ πρωθυπουργοί, πού τὸν φορτώνανε φόρους !..

*Ἐνας ἄλλος ἀξιωματικὸς φάνηκε στὴν πόρτα :

— Κύριε Πρόεδρε, εἶπε, ὁ λαός ἐξαγριώθηκε και μὲ δυσκολία τὸν κρατοῦμε !.. Και βρίζει, βρίζει !..

— Και τί μπορεῖ νὰ πεῖ γιὰ μᾶς ;..

— Βρίζει !..

— Τίποτα ἄλε τοῦδες θὰ ἀνακατεύθηκαν μὲ τὸ πλῆθος και τὸ ἐρεθίζουν ! εἶπε ἕνας ὑπουργός.

— Αὐτὸ εἶνε !.

— Ἄκουσε δῶ ! Μουσικὴ ὑπάρχει ;.. Τί κάθεται λοιπόν ; Νὰ πᾶς νὰ τῆς πεις νὰ παῖξει ! *Ἐνα μᾶς ἐνθουσιαστικό !

*Ἡ μορφή τοῦ ἀξιωματικοῦ χάθηκε ἀπ' τὴν πόρτα.

— Ἐμπρὸς λοιπόν, κύριοι ! *Ὅλοι μαζί θὰ ἐξέλθωμεν !. Ἐμεῖς πρῶτοι, μετὰ οἱ μεγάλοι μας συγγραφῆς και γλύπται. Και σεῖς, κύριε Φούλτα !.. *Ἐμπρὸς λοιπόν, και πάντα ἔμπρὸς !.. Νά, νὰ ἀκοῦτε !..

Μουσικὴ εἶχε ἀρχίσει νὰ παῖξει, οἱ ἄγριες φωνῆς πάψανε, και μὲ μᾶς, μιὰ ζητωκραυγὴ ὑψώθηκε και γέμισε τὸν ἀέρα..

— Ἐμπρὸς λοιπόν, κύριοι !..

— Μὰ γιὰ πές μου, ρώτησε ὁ Περικλῆς τὸ Φούλτα, καθὼς βγαίνανε, γιὰ τί ἄλεποῦδες ἔλεγε αὐτὸς ;..

— Γιὰ τὸ ἀντίθετο κόμμα, εἶπε τὸ λένε αὐτοί.

— Και οἱ ἄλλοι, πὼς τοὺς λένε αὐτοὺς ;

— Ἀκρίδες και ἀρουραίους.

Γιὰ πολλὰς ἡμέρες ἡ πόλη εἶτανε σημαιοστόλιστη, ἐργατῆς γινόντουσαν και διαδηλώσεις. Και ὅπως, ὅτι ν ξημερῶναι, ἢ εἶνε ἀλλαξοκαιριὰ ἀκούγονται τὰ λαλήματα τῶν πετεινῶν, εἶσι ἀπὸ παντοῦ ἀκούγονταν τὰ ξεφωνητὰ τῶν ρητόρων.

Νέοι ἔκαναν διαλέξεις και ἐξυμνοῦσαν τοὺς μεγάλους Ἕλληνας, πού ξανάρθανε στὴ γῆ τῆς Ὀμορφιάς και τῆς Τέχνης, ὅπως λέγανε.

Οἱ ἐπτὰ ἀναστημένοι τὸ πρῶτ πηγαίνανε στὸ μέγαρο τῶν Ἐκθέσεων, και ὅταν βράδιαζε στὸ ὑπόγειο τοῦ Φούλτα, και κεῖ δειπνοῦσαν.

*Ἐνα αὐτοκίνητο μεγάλο, τοὺς πήγαινε και τοὺς ἔφερνε. Και δὲν ἔτρεχε μὲ ταχύτητα, γιὰ νὰ τοὺς βλέπει ὁ λαός.

Στὸ μέγαρο τῶν ἐκθέσεων τοὺς περίμενε, κῆρχόντουσαν ἔπειτα, πλῆθος κόσμον. Πρὸ πάντων ὅμως ξένοι. Και ἐρωτήσεις ἄπειρες τοὺς ἔκαναν αὐτοί.

Μιὰ ἀπ' αὐτῆς ἦταν :

— Πὼς τοὺς βλέπετε τοὺς σημερινούς ; Ἕλληνας, διαφέρουν πολὺ ἀπ' τοὺς τότε ;

— Αὐτὸ φαίνεται ! τοὺς ἀπάνησε ὁ Ἀριστοφάνης, δὲ βλέπετε πὼς ἔχουμε ὁμοιότητα ; Μόνον πού τώρα ὑπάρχουν και πολλοὶ μὲ μορφή δούλων !. Νὰ κ' ἕνας, ἐκεῖ στὸ στῆλο !. Ἴσως θᾶνε ἐλευθερωμένοι, γιατί..

— Ἄ, ὅχι, τὸν διέκοψε ὁ Φούλτας, τώρα δὲν ὑπάρχουν οὔτε δούλοι οὔτε ἐλευθεροὶ !. Πὼς δὲν τὸ ξέρεις αὐτό ; .

— Ἄ, ἄ !. ναί, τώρα τὸ θυμήθηκα !.

*Ὅλα τᾶξεραν σὰ νὰ τᾶχαν δεῖ ὅμως στὸν ὕπνο τους. Και λησμονοῦσαν πολλὰ, ὅπως λησμονεῖ κανεῖς ὄνειρο..

*Ὁ γέρο Φούλτας πάντα εἶτανε μαζί τους. Δὲν τοὺς ἄφινε διόλου. Κι αὐτοὶ τὸν ἀγαποῦσαν και τὸν εἶχανε σὰ δικὸ τοὺς ἄνθρωπο.

*Ἀλλὰ μιὰ βραδιὰ κεῖ πού τρώγανε, ὁ Φούλτας τοὺς λέει :

— Ἐγὼ αὐτῆς τις ἡ ἱέρεις θὰ πάω στὸ μέρος πού ἦρθατε !.

Αὐτοὶ ταραχθήκανε..

— Μὴ λές τέτοιο πράγμα ! τοῦ εἶπε ὁ Αἰσχύλος. Γερὸς και δινατὸς εἶσαι ἀκόμα !.

— Δὲν εἶμαι, εἶσι φαίνομαι !. τοῦ ἀπάνησε.

Και δὲν ἄργησε νὰ γίνεῖ ὅ,τι εἶπε.

*Ἐνα βράδι δὲ θέλησε νὰ φάει. *Ἐπιθυμοῦσε, εἶπε, καλύτερα νὰ κοιμηθεῖ. Δὲν εἶχε διόλου ὄρεξη γιὰ φαῖ. Και πλάγιασε. Ὅλην τὴν ἡμέρα ὅμως, φαινότανε ζωηρὸς περισσότερο ἀπ' ἄλλοτε, και τὸ παράδοξο, εὔθυμος.

Κοντὰ τὰ ξημερώματα ὁ γέρο Ὀμηρος ξύπνησε. Ἄκουσε τὸ Φούλτα, πού κοιμῶτανε σ' ἕνα μικρὸ διπλάνο δωμάτιο, κάτι νὰ λέει..

Σηκώθηκε και πήγε νὰ δεῖ τί εἶχε.

Τὸ δωμάτιο τοῦ Φούλτα φωτιζόταν ἀπὸ ἕνα μικρὸ κανταλάκι.

Τὸν εἶδε στὸ κρεβάτι του ξαπλωμένο και νὰ ἔακολουθεῖ νὰ μιᾶ, νὰ λέει μὲ κομμένη φωνή.

*Ὁ γέρο Ὀμηρος τὸν πλησίασε και στάθηκε ἀπὸ πάνω του. Ὁ Φούλτας δὲν κοιμῶταν. Τὰ μάτια του εἶταν ἀνοιχτά, ἀλλὰ φαινόταν νάχε ὀμίλια μὲ κάποιον πρόσωπο ἄορατο στοὺς ἄλλους. Κι εἶχε μιὰ ταραχὴ στὸ κεφάλι, ὅταν ἔπαυε τὸ παραμιλητό, τὰ μάτια του ἀνοιγόλειναν, τᾶρνε βόλτα, κοιτάζε δῶ και κεῖ.

*Ἀλλὰ ἂν και συχνὰ κοιτάζε τὸ γέρο Φούλτα, δὲν ἔδειχνε πὼς τὸν ἔβλεπε.

*Ὁ γέρο Φούλτας πάλι, εἶδε τὰ μάτια κεῖνα σβυσμένα, δίχως καμμιά ἀκτίνα..

— Δὲ βλέπω ! εἶπε.

Μὰ και τὸ πρόσωπο τοῦ γέρο Φούλτα εἶχε ἀλλάξει μὲ μᾶς. Τώρα φαινότανε σὰ καλὰ τὰ χρόνια ποῦσε.

*Ὁ Ὀμηρος ἔσκυψε και τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι :

-- Τί ἔχεις ; τὸν ρώτησε.

Αὐτὸς ταραχτικῆς στὴ φωνὴ τοῦ γέρο Ὀμήρου και στράφηκε λίγο, σηλώνοντας τὰ μάτια του πάνω στὸ γέρο Ὀμηρο.

— Ὁ γέρο Ὀμηρος ! ἔκανε. Μὰ φίλε μου, ἔνδοξε φίλε μου, δὲ σὲ βλέπω !. Τὸ φῶς μου τελείωσε !. Και τώρα, νὰ σὲ λίγο φεύγω !.. Ὅταν ξημερώσει !. Ἄχ, πὼς ἤθελα νὰ δῶ τὸ ξημέρωμα !..

Οἱ πετεινοὶ εἶχαν ἀρχίσει νὰ λαλοῦν, ἢ ἡμέρα ἐρχόταν.. Ὁ γέρο Ὀμηρος πήγε και ξύπνησε τοὺς ἄλλους :

— Πάει ὁ Φούλτας, μᾶς ἄφησε ! τοὺς εἶπε.

(Ἄκολουθεῖ)

ΩΡΕΣ ΒΑΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΗ...

... To die, to sleep;
To sleep: perchance to dream: ay, there 's the rub;
(Hamlet)

Εἶν' ὥρες πού λυγίζει με μιὰν ἄρρητη χαρά·
κι' ὥρες πάλε πού δίνουμαι κατάκαρδα στή λύπη,
καί σκέβουμαι τὸ θάνατο.

Φέρνω στὸ νοῦ τὸ θάνατο γλυκά, κι' ὄμι σὰν ὄλοι,
σὰν ἓνα πρᾶ κι' ἀνώδυνο γαλήνιο περιβόλι·
ἴσως ν' ἀνθοῦν τριαντάφυλλα·

ν' ἀνθοῦν ἴσως τριαντάφυλλα, στὸν ἄχαρο τὸν κῆπο,
καί ν' ἀναδεύονται ἀλαφρά, στὸ λυπημένον ὕψος,
μὲ τὰ χλωμά τους πέταλα:

ῥόδα λευκά, χιμαιρικά, πιὸ πνεύματα παρὰ ἄνθη,
πού ν' ἀναδεύουν ἀπαλά, μέσα στὸν πλίνον ὕψος,
τὰ σιωπηλά τους πέταλα...

Τὸν ἤξερα τόσο πολύ, προτοῦ νὰ ῥθῶ στή ζήση!
Ἴσως — ποῖός ξέρει — σὰ βιβλίον, μιὰ νύχτα τελειωμένο,
νὰ ῥθῆ καὶ νὰ μὲ κλείσῃ·

ἴσως νὰ ῥθῆ σὰν ἀδερφός, μὲ τ' ἀγαθὸ του γέρι,
νὰ μὲ κοιμίσῃ μαλακά, σὰν ἄνθος νὰ μὲ δρέψῃ,
καὶ κάπου νὰ μὲ φέρῃ...

Εἶναι στιγμὲς πού παίρνει με μιὰν αὔλη, θεῖα χαρά,
καὶ νοιώθω μέσα μου φτερά νὰ λύνονται, φτερά! —
Δὲν ξέρω πού μὲ πᾶνε...

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ

XII

Μαζί μὲ τ' ἄσπρα σου σατέν, πού αὔρα ἀπαλή ἀναδεύει,
ἢ σκέψη μου, πού κυνηγάει τὴ χιμαίρα νὰ πιάσῃ,
κάνει παννιὰ καὶ στὸν γλαυκὸ τὸν πόθο ταξιδεύει,
βουλιάζει, ἀργοζυγιάζεται καὶ πάει, μὲ δίχως στάση.

Τ' ὄνειρο, πού μὲ συνεπαίρνει δίχως νὰ τὸ δρίζω,
φεύγει ἀνοιχτά, πρὸς τ' ἄγνωστό του φεύγει τὸ βασίλειο·
κι' ἐγώ, στὸ δρόμο, ὅσο γυρνῶ ψηλά νὰ ἰδῶ, ἀντικρύζω
τὰ γελαστά τὰ μάτια σου νὰ τραγουδοῦν στὸν ἥλιο.

XIII

Ἡ Σάρκα ἐσύ ῥσαι: θριαμβικὰ κι' ἀδιάφορη· ματώσει
τ' ἄτονα γεῦρα, ὅμοια μ' ἀψύ, τυραννικὸ μαστίγι,
τὰ κράζει σύσσωμα, περνάει καὶ πάει, καὶ τὰ καρφώνει
νὰ τρέμουν σὲ φιλάσθενες ἀποθυμιὲς καὶ ῥίγη.

Μὰ ἐμὲ (ὅμοια βρέφος, πρῶτα τὸν μαστὸ πού ἀποστερήθη
κι', — ὄλο σφοδρὸ παράπονο —, στή στεῖρα ἀγάλη γέρνει),
μὰ ἐμὲ, — σὰ βδοκῶ ἀνώφελα σ' ἀνίδεια σου τὰ στήθη, —
ἢ πιὸ μεγάλη ἀποθυμὰ τοῦ στεναγμοῦ μὲ πέρνει.

Τὰ λόγια τ' ἄξια, τὰ ἔπειρα φιλιὰ, τὰ σοφὰ χάρδια,
τ' εἶναι γιὰ μέ, ὅταν τῆς καρδιᾶς ζητιάω τὸ μονοπάτι;
— Πάνω σ' αὐτὴ στήθεια σου ἄσε με γοερά νὰ κλάψω, τ' ἄδεια,
σὰ μιὰ ὄρφανούλα, πού ἔλασε τὸ δρόμο πού ἐπερπάτει.

Τρίβοντας μέσ' σ' αὐτὰ χνουδερά μαλλιά σου τὸ κεφάλι
μάταια τὴ θέρμη μητρικοῦ κροτάφου ἐκεῖ προσμένω,
κι', — ὅταν, στὸν ὄμο σου, καθῶ; σὲ ἀρρώστειας προσκεφάλι,
γέρνω καὶ στέκομαι ἄφωνος καὶ δίχως ν' ἀνασαινώ, —

κάποια φωνούλα, πού ὄλο ἀκούω νὰ μοῦ ἀναβρῦξῃ, πνίγω,
πού, ὡσὰν ὕγρὸ παράπονο, δίχως νὰ θέλω, τρέχει,
κι' ἀπὸ μιὰν ἄδετη πληγὴ δακρύζει λίγο-λίγο:
αἷμα στολάζει ἢ ἀγάπη μου πού ἀργὰ μᾶς περιβρέχει...

— Ἀπρόσεχτη, ἄβουλη, σ' αὐτὰ βλέμματά σου, ἀλλοπαρμένα,
τάχα ποιὲς μου εἶ νὰ ἰδῶ τὸ Πάθος νὰ ξιστρούψῃ;
Πονοῦν τὰ χάρδια σου... φιλιὲ δὲ σοῦ γοερού οὐδ' ἓνα,
ἀπ' τὸ καρμίνι τὸ στεγνὸ σου ἀεὶλι μὴν ξεβιάψῃ.

XIV

Ψυλωδικὸν ἐπεριὸ οἱ Ἐλπίδες μου σ' αὐτὰ μαίρα
νὰ ποῦνε μέσ' σ' αὐτὴ σκοτεινὴ ψυχὴ μου ἔχουν ἀρξίσει,
κι', ἀπάνω ἀπὸ τὰ μνήματα τῶν χτέες, σκυφτὸ ἀπ' τὴν αὔρα
σεβιάσμι τὸ ἱερατικὸ νὰ δέεται κυπαρίσσι.

Ἐνα Παρὸν μέσ' σ' αὐτὸ Ἄλλοτε παραχτικὰ θὰ δύσῃ,
ἓνα ἄλλο Σήμερον σ' αὐτὸ Χιτὲς γιὰ πάντα πιά φευγᾶτο·
τὸ ΕἶΝΑΙ μας, ὡσὰν φέρετρο πού σ' ἄσπρα τῶν νύσσει,
κοίτεται ἀπ' τὴν ταφόπετρα τοῦ ἮΤΑΝ ἀπὸ κάτω.

Β. βήλα ὀρμῶντας σ' αὐτὸν Νεκρῶν τὴ σεβαστὴν εἰρήνην
οἱ ἀνώφελοι ἤχοι τῆς ζωῆς δὲ σὴν ἤσαν ἀκόμη:
κάπου σκαλίσει ὀρθμικὰ, κάπου, ἄφαντη μιὰ ἀξίνη:
στή στεῖρα γῆς, πού τὴν τρυποῦν οἱ θλιβεροὶ ὀργοτόμοι,

σκάπτουν, τῶν ἄκαρπων σταυρῶν τὰ ξύλα νὰ φυτέψουν...
Ἐλα, Ψυχὴ μου, τὸ Αὔριο γιὰ σὲ ἔχει σκοτεινιάσει.
Ἐλα, Ψυχὴ μου, — ἀδερφικὰ οἱ σιτιὲς θὰ μᾶς χαϊδέψουν —
κάτω ἀπὸ τὰ μαρμάρια νὰ κοιμηθοῦμε δάση.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΣΤΡΟΦΕΣ",

Ἄ Χάρος κλαίει καὶ ἡ Ἄνοιξη γελάει. Ἐλα, Πανδώρα,
Θεραπαινίδες φέρτε μου στὸ δίσκο τοῦ ἀλαβίστρου
τὸ πιὸ καλλίτερο γλυκὸ, πού κρύβει ὄλα τὰ δῶρα,
τὴ μάγισσα πού μὲ θωρεῖ μὲ τὴ λαμπράδα τοῦ ἄστρου.

Κι' ὅταν γυρίσω φλογερά σ' ἀμάλαχτο κογγύλι,
Πιάσω τοὺς στύλους τοὺς χρυσοὺς στὸ σπῆλαιον νὰ χωθῶ,
Θι σβύσσουνε τὰ ὄνειρα καὶ θὰ βρεθῶ σ' αὐτὴν ὕλη
Βαριά νὰ συχαθῶ.

Ἐγὼ ποθῶ μιὰν εὐτυχία, πού θὰ μοῦ ἐπουρανίσει.
Τ' ὄρφανέμένο τὸ εἶναι μου, πού τῶχει ὁ ἐγκόσμιος σάλος.
Ἄναζητῶ τὸν Ἄγγελον πού κρύβεται σ' αὐτὴ Φύση,
τὸ κατὶ, τὸ ἐνσαρκούμενον: φῶς, ἄρμονία καὶ κάλλος.

ΣΠΥΡΟΣ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ

GABRIELE D'ANNUNZIO

Η ΔΟΞΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

(συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο φύλλο)

ΦΛΑΜΜΑ (ἰσχυκράτητα). — Ἄχ, ὁ τρομερὸς ψυχικὸς
σπαραγμός! Δὲν ἄκουγα πιά, δὲν ἐνοιόμην πιά τίποτα, ἐχτός
ἀπ' τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς μου, ὡς τὸ λαιμό, ὡς τὸν
αὐχένα... Ἦμουν συσπειρωμένος στὸν ἑαυτό μου, κλεισμέ-
νος σὰ μιὰ γραθιά. Κάποιος, δίπλα μου, ἄκουσε τὰ δόντια
μου νὰ τρίζουν... Καὶ στὸ μυαλό μου φτεροῦγίζαν, τρελλές
σκέψεις, γεννημένες ἀπ' τὰ σκοτεινότερα ἐνστικτα, πού τὰ
ζυπνάει καὶ τὰ ἐρεθίζει μέσα μου ὁ πόθος νὰ σᾶς πλη-
σιάσω, νὰ σᾶς πάρω σιμά μου, νὰ σᾶς κλείσω σ' αὐτὴν ἀγκα-
λιά μου σὰν λάφυρο πολέμου. Ὁ ὄχλος ἦταν μεθυσμένος,
ἔτοιμος γιὰ κάθε βίαιη πράξη. Ἐὰν μποροῦσα νὰ τὸν στείλω
κατὰ τοῦ σπιτιοῦ τοῦ ἐχθροῦ μου, νὰ τὸν βάλω νὰ κάψῃ
τὰ πάντα, νὰ τοὺς σπράξῃ ὄλους, νὰ σᾶς πάρω σ' αὐτὴν ἀγκα-
λιά μου ζωντανή...

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ (ἰσχυκράτητα, σχεδὸν φωνάζοντας). —
Ἔτσι, ἔτσι θάθελα νὰ γίνω δική σας! Οἱ ἴδιες σκέψεις
μοῦ τάραζαν τὸ μυαλό: ἀισθανόμουν τὸν ἑαυτό μου λά-
φυρο τῆς δυνάμεώς σας, ζωντανὴ ἀκόμα κι' ἄφρονε σ' αὐτὴν
ἀγκαλιά σας, νὰ περνοῦμε μέσ' ἀπ' τὴ φωτιά. Ἐλευθε-
ρωτήν, ἐλευθερωτήν σᾶς ὀνειρευόμουν, κατὰ τῆς ντροπῆς
πού μ' ἐμπορεύτηκε, κατὰ τῆς ταπεινώσεως τῆς δουλείας
μου, κατὰ τῆς ἀποτροπῆς γιὰ ἓνα γέροντα ἀκόμα διψα-
μένο, κατὰ τῆς ἀνάγκης ν' ἀπατῶ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν
ἑαυτό μου, νὰ ὑποκόπτω, νὰ ταπεινώνομαι, ἐναντία σ' ὄλα
τὰ ἐξουτελιστικά, τὰ θλιβερά καὶ τ' ἀμφίβολα πράγματα,
μὲ τὰ ὁποῖα ἔχουν περάσει τὰ καλύτερα χρόνια καὶ ὄνειρά
μου ἐλευθερωτῆν γιὰ τὴν χαρά, γιὰ τὴν πλατεῖαν ἀναπνοή,
γιὰ τὸ μεγάλο πέταγμα, γιὰ τὴν δίψα πού ἀνακαλύπτει τις
πηγές, γιὰ τὴν πείνα πού διαλέγει τὸν καρπὸ τῆς, γιὰ τὴν
τόλμη πού ζητιάει τὸν κίνδυνο, γιὰ τὴν μουσικὴ τῆς ὁμορ-
φῆς ζωῆς!

(Προφέρει τὰ τελευταῖα λόγια σὰ νὰ μεθοῦσε ἀπ'
αὐτὰ, μὲ τὸ κεφάλι ριγμένο πίσω, τὰ βλέφαρα
μισόκλειστα, μὲ μιὰν ἀλλόκοτη ἀσπράδα σ' αὐτὸ δόν-
τια, μὲ μιὰ προκλητικὴν ἠδυσπάθεια πού ἐκδηλώ-
νεται ἀπ' ὄλες τις γραμμὲς τοῦ λυγεροῦ τῆς
κορμιοῦ)

ΦΛΑΜΜΑ (τρέμοντας καὶ σὰν νὰ πνίγεται ἢ φωνή
του). — Ἦρθατε σ' ἐμένα, ἦρθατε λοιπὸν σ' ἐμένα γιὰ
πάντα, περνώντας ἀπ' τὴν φωτιά, διαβλίνοντας ἀπὸ ἓνα
κίνδυνο χίλιες φορές πιὸ τρομερὸν ἀπ' τὴν φωτιά! Ὅλοι
οἱ θυμὸι θὰ σηκωθοῦν ἐναντίον σας γιὰ νὰ σᾶς κατασπαρά-
ξουν... Ἐγὼ θὰ σᾶς ὑπερασπίσω. Ἴχετε πεποίθησῃ! Ἐἴμαι
ἀκούραστος, ἀνίκητος... Ἀλλὰ πῶς ἦρθατε; Τί ἀφήσατε
πίσω σας; Κανεὶς δὲν ξέρει, σ' αὐτὸ τὸ σπῆλαιον, τὴν πρᾶξη
σας; Εἶνε φυγὴ αὐτή;

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ (ἀποφασιστικῶς). — Δὲν εἶνε φυγὴ. Ἡ
φυγὴ εἶνε ἀγνωστὴ σ' ἐμένα. Δὲν ἦρθα παρὰ γιὰ νὰ σᾶς

φέρω τὴν ἀναγγελία μου. Ἐὰν ἐκνάρθω γιὰ νὰ σᾶς φέρω ἓνα
δῶρο ἄξιο γιὰ σᾶς καὶ τὸν πόλεμον πού κάνετε. Ἐγὼ μιὰ
σκέψη δική μου.

ΦΛΑΜΜΑ. — Ἐὰν ἐκνάρθω σ' αὐτὸ τὸ σπῆλαιον! Ἐὰν
βγῆτε ἀπὸ δῶ γιὰ νὰ ἐκνάρθω σ' αὐτὸ τὸ σπῆλαιον; Μὰ
νομίζετε λοιπὸν πῶς; Μπορέσατε νὰ φθάσετε ὡς ἐδῶ δίχως
νὰ σᾶς δοῦν; Δὲν ἐπαφῆν ποτὲ νὰ κατασκοπεύουν τὸ κα-
τώφλι μου.

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ. — Ἄγο πρὶν δὲν ἐλέγατε, εἶπε ἡ παρο-
υσία μου ἐδῶ μέσα εἶνε ἀπίστευτη; Ἡ μεγαλειότερη τόλμη
καταντάει ἀπίστευτη, ἀκόμα καὶ σ' αὐτὰ μάτια πού κατασκο-
πεύουν καὶ σ' αὐτὰ πού κρυφακοῦνε. Ἐγὼ μιὰ σκέψη
δική μου.

ΦΛΑΜΜΑ. — Μὰ ἐσεὶς κρεμάτε ἓνα θεόρατο βέλος,
ἔτσι, δλόκληρο τὸ μέλλον, σὲ μιὰ κλωστή, σὲ μιὰ κλωστή
μονάχα! Καὶ μήπως μπορῶ ἐγὼ τώρα νὰ σᾶς χάσω; Κάθε
τὶ πού μᾶς χώριζε ἔχει γκρεμιστεῖ, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀνά-
μεσὸ μας παρὰ ἡ πνοή μας καὶ τὰ χέρια μας εἰς ἐλευθερία,
μποροῦν νὰ σφίχονται. Ἡ πιὸ ψηλὴ κορυφὴ δὲν εἶνε ἐξῶ
ἀπ' τις ἀνθρώπινες στενοχώριες, ὅπως αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου
μιὰ θέληση κ' ἓνας πόθος ἦρθαν νὰ συναντήσουν μιὰ θέ-
ληση κ' ἓναν πόθο, γιὰ ν' ἀναγνωριστοῦν. Ὅχι, δὲ μπορῶ
νὰ σᾶς ξαναδώσω σὲ μιὰ τύχη τυφλὴ καὶ ἀσχημὴ!

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ. — Πού εἶνε λοιπὸν ἡ πίστη σας γιὰ τις
δυνάμεις τοῦ ἀντρου; Ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω, ἐγὼ εἶμαι στα-
θερὴ, ἀσθινομὴ τὸν ἑαυτό μου ἀλάνθαστο. Μὴ φοβάστε
γιὰ μένα: δὲν θὰ μὲ κατασπαράξουν. Ἡ τόλμη μὲ γνω-
ρίζει ἀρκετὰ καλά: εἶνε σὰν ἓνας μολοσσός, πού ἔχει φάει
ἀπ' τὰ χέρια μου. Ἐὰν ἐκνάρθω, θὰ ἐκνάρθω. Ἐγὼ μιὰ
σκέψη δική μου.

ΦΛΑΜΜΑ. — Ὅχι δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω, ἐὰν θέλω νὰ σᾶς
χάσω. Τὸ πικρὸ εἶνε πολὺ ἀπελπιστικόν. Βλέπω μιὰ σιδε-
ρένια παγίδα, ἐκεῖ κάτω, ἔτοιμη νὰ κλείσει. Αὐτός, εἶπε
κάτω, εἶνε ἀκόμα ζωντανός...

(Μιὰ θανάσιμη ἐχθρα κάνει τὰ λόγια του πιὸ
σκληρά).

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ. — Ναι, εἶνε ἀκόμα ζωντανός...

(Σταματᾷ. Μιὰ λάμψη διαβλίνει ἀπ' τὸ σκο-
τεινὸ τῆς μέτριας μιὰ παγωμένη αἰχμὴ κόβει τὴν
καθάρη τῆς φωνῆς).

Ἐὰν τὸν σκοτώνετε, εἶπε; Ἐνα γέροντα!
(Ὁ Φλάμμα τὴν κοιτάζει, ταραγμένος, δίχως ν'
ἀπαντᾷ).

Καὶ ὅμως σήμερον, σ' αὐτὴν τελευταίαν ἐπίθεση, ἐνόμισα
πῶς ἔδλεπα σὲ σᾶς μιὰ ἀνθρωποκτόνο θέληση, μιὰν ὀρμὴν
καταστροφῆς γιὰ τὸ ζωντανὸ ἀκόμα ἐμπόδιο, γιὰ τὸν μόνο
ἐχθρὸ πού ἦταν ἱκανὸς νὰ σᾶς ἀντικρύσει, νὰ σᾶς ὑπο-
χρεώσει σ' αὐτὴν ὀπισθοχώρησιν. Ἐνας γέροντα!

(Ὁ Φλάμμα ἀκούει, μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό, σιωπηλός).

Ἰκανός ν' ἀνθέξει γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμα, βέβαια, μ' αὐτὰ τὰ κόκκαλα πεῦναι σκληρὰ σὰν βράχοι, τὸν σὰν ταύρου λαϊμό του, αὐτὸ τὸ κρανίον πεῦ τόχει δοκιμάσει τὸ μολύδι, μὲ τὴν θορυβώδη αὐτὴν ἀναπνοή. Αὐτὸς τὸ εἶπε καὶ τ' ἀκούσατε: δὲν θέλει νὰ πεθάνει. Στέκεται ἐκεῖ, ὀρθός· ἀπειλεῖ πάντα· μᾶς κλείνει τὸ δρόμο.

(Φαίνεται, ὅτι καὶ γιὰ τοῦ: δυό, ἢ μορφή τοῦ γίγαντα σχεδιάζεται στὴ σκοτεινὴ γωνία τοῦ δωματίου καὶ κυριαρχεῖ, ἀκίνητη. Σιωποῦν καὶ οἱ δυό, τυραγνισμένη ἀπ' τὴν κρυφὴ τους σκέψη. Ἐάφνου, ὁ Φλάμμα σηκώνει ἀπότομα τὸ κεφάλι καὶ προσηλώνει βαθειὰ τὰ μάτια του στὰ μάτια τῆς Κομνηνῆς. Ἐκείνη τοῦ δίνει τὰ χέρια, ποῦ αὐτὸς τὰ παίρνει στὰ δικά του μὲ πάθος, καὶ τὰ σφίγγει, καὶ ταράζεται. Μένουν ἔτσι γιὰ λίγες στιγμῆς, δίχως νὰ βγάλουν λέξη. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἔρχεται μὲ τὸν ἀέρα ὁ ὠκεάνειος θόρυβος τῆς Πολιτείας, ποῦ κινδυνεύει).

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

*Ἐνα δωμάτιο σερνό, σκεπασμένο μὲ βροσινὸ δαμάσκο, στολισμένο μὲ ρωμαϊκὰ ἀγαλματάκια πάνω σὲ κονσόλες ἀπὸ μινεξ δι' μάρμαρο. Στὴς δυὸ πλευρὰς μεγάλα καὶ βαρεῖα παραπέτασμα κρύβουν τὴς πόρτες· σὲ μίαν ὁμοῦ φαίνεται τὸ πέρασμα στὴ σκιά. Ἐνα παράθυρο βρισκται στὸ βέθος, ἀνοιχτό, ἀλλὰ μὲ κατεβασμένους τὴς κουρτίνες, ποῦ κυματίζουν στὸν νυχτερινὸν ἀέρα καὶ ἀφίουν νὰ φαίνεται ὁ ἀστροφωτισμένος οὐρανός. Μιὰ μόνη λάμπα, μὲ γλυκὸ καὶ ἥρεμο φῶς, εἶναι ἀναμμένη σὲ μιὰ γωνία.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

*Ἀρχοντες, συγγενεῖς καὶ ἀκόλουθοι ἔχουν μαζευτεῖ στὸ δωμάτιο, ποῦ εἶναι δίπλα ἀπ' αὐτό, ποῦ μένει ὁ Καίσαρ Βροντιῆς, ἀρρωστος· ἄλλοι ἔρχονται κι ἄλλοι φεύγουν. Εἶναι ἡ ἀγωνιώδης παραμονὴ τῆς τελευταίας νύχτας, ἀφοῦ τὸ μεγάλο τέλος φαίνεται ἀναπόδραστο. Εἶναι σχεδὸν ὅλοι γέροι, πιστοὶ στὸν θνητὸν ἄντρα, ποῦ πάει νὰ οὐδύσει, μάρτυρες τῆς καλῆς τοῦ ἐποχῆς ἢ σὺντροφοὶ στὰ ἔργα του. Ἡ ἀπελπισία εἶναι μίση σ' ὅλες τὴς καρδιές, ζωγραφισμένη σ' ὅλα τὰ πρόσωπα. Ἡ φωνὴ τους εἶναι χαμηλὴ, οἱ χειρονομίες συγκρατημένες· ὅλα τὰ βλέμματα εἶναι στραμμένα πρὸς τὴ σκοτεινὴ πόρτα, ὅπου παρουσιάζεται κάποιος τὸ ἄσπρο μαντήλι μίση καλόγρια, σὰν σιωπηλὸ σταχτόχρωμο φάντασμα. Στὸν ἀέρα εἶναι χυμένη ἡ προαίσθηση μιᾶς ἀπείρανης καὶ μεγαλόπρεπης καταστροφῆς.

ΕΝΑΣ (μπαίνοντας, λαχανιασμένος).— Λοιπόν; Μπήκε στὸ στάδιο τῆς ἀγωνίας;

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν ὑπάρχει πιά ἐλπίδα;

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ ζήσει ὡς τὴν αὐγή;

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Θέλουμε νὰ τὸν δοῦμε! Θέλουμε νὰ τὸν δοῦμε!

ΑΛΛΟΣ.—Σιωπὴ! Μὴ φωνάζετε!

ΑΛΛΟΣ.—Κανεὶς νὰ μὴν ἔμπει στὸ δωμάτιο.

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν θέλει νὰ ἴδῃ κανένα.

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν θέλει πιά νὰ ἴδῃ κανένα, οὔτε τοὺς γιατρούς.

ΑΛΛΟΣ.—Ἐδῶξε καὶ τοὺς γιατρούς. Μόνο μιὰ καλόγρια ἔμειν' ἐκεῖ καὶ ἑξαγρύπνησε.

ΑΛΛΟΣ.—Τεῦρθε ἕνας νευρικός προξυσμός. Ἐδῶξε ἄλλος. Ἐφώναξε νὰ τὸν ἀφήσουν μόνο.

ΑΛΛΟΣ.—Μονάχος! Μονάχος! ἐφώναξε. «Ἀφήστε με μόνον! Θέλω νὰ περᾶω μόνος μου!»

ΑΛΛΟΣ.—Παραληροῦσε.

ΑΛΛΟΣ.—Ὅχι, δὲν παραληροῦσε.

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, πρὸς τὸ βράδι τεῦρθε τὸ παραλήρημα.

*Ἐγὼ ἤμουν ἐκεῖ. Πιραμιλοῦσε. Ἐλεγε ἀδιάκοπα: «Βροντιῆ, σ' ἐδάγκωσε τὸ φίδι· τὸ φίδι σὲ σκοτώνει...»

ΑΛΛΟΣ.—Μιλάτε σιγὰ! Μιλάτε σιγὰ!

ΑΛΛΟΣ.—Ἦθελε νὰ τὸν μεταφέρουν τέσσερες στρατιῶτες στὴν ἐξοχή, καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν ἐκεῖ, ἤσυχον, νὰ παραδώσει τὴν τελευταία πνοή. «Ἀπάνω στὴ γῆ, ἰπάνω στὴ γῆ, θέλω νὰ μὲ ξαπλώσουν ἀπάνω στὴ γῆ! Θέλω νὰ αἰσθανθῶ ἀπὸ κάτω μου τὴ γῆ, πρὶν πεθάνω, σὰν καὶ τότε!»

ΑΛΛΟΣ.—Θυμήθηκε τὴν πληγὴ του, τότε ποῦ ἔμεινε ὥρες ὀλόκληρες στὸ πεδίο τῆς μάχης, γιὰτὶ ἐνόμισαν πὼς εἶχε σκοτωθεῖ.

ΑΛΛΟΣ.—Πάντα, στὴ ζωὴ, θυμότανε αὐτὲς τὴς ὥρες.

ΑΛΛΟΣ.—Ἀλήθεια, πάντα.

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν παραληροῦσε.

(Μιὰ παύση).

ΑΛΛΟΣ.—Εἶχε πρὶν στοὺς γιατρούς: «Ἐσεῖς δὲν ξέρετε τὴν ἀρρώστεια μου. Ἐγὼ τὴν ξέρω. Πρέπει νὰ πεθάνω». Καὶ ἀρνῆθηκε κάθε γιατρικό. Κανέναν πιά δὲ θέλησε μέσα στὸ δωμάτιό του. Πίνει μονάχα τὸ νερό, ποῦ τοῦ δίνει ἡ καλόγρια. Διψᾷ πολὺ.

ΑΛΛΟΣ.—Τί παράξενη ἀρρώστια! Οἱ γιατροὶ δὲ μπόρεσαν νὰ τὴν καταλάβουν. Ἀλλ' αὐτὸς θᾶχει κάποιον ὑποψία...

ΑΛΛΟΣ.—Ποῖαν ὑποψία;

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, θᾶχει κάποιον ὑποψία.

ΑΛΛΟΣ.—Εἶναι κάτι τρομερὸ στὰ μάτια του, στὴ σιωπὴ του.

ΑΛΛΟΣ.—Μιλάτε σιγὰ! Μιλάτε σιγὰ!

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ καλόγρια εἶναι στὴν πόρτα.

ΑΛΛΟΣ.—Τί κάνει; Κοιμᾶται;

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν εἶναι πιά στὸ κρεβάτι, δὲν ἤθελε νὰ μείνει πάνω στὰ μαξιλάρια. Ἐβαλε καὶ τὸν ἔντυσαν.

ΑΛΛΟΣ.—Τώρα εἶν' ἐκεῖ, καθισμένος. Δὲν κουνιέται.

ΑΛΛΟΣ.—Ἄναπνέει μὲ κόπο, ἀλλὰ δυνάτ.

ΑΛΛΟΣ.—Εἶπε νὰ οὐδύσουν τὸ φῶς τῆς κάμαράς του καὶ ν' ἀνοίξουν τὰ παράθυρα.

ΑΛΛΟΣ.—Ὅλα τὰ παράθυρα εἶναι ἀνοιχτά.

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ ζήσει ὡς τὰ ξημερώματα;

ΑΛΛΟΣ.—Εἶν' ἐκεῖ καθισμένος, μὲ τὸ κεφάλι γυρτό, σὰ νὰ κοιμόταν.

ΑΛΛΟΣ.—Ἴσως νὰ κοιμᾶται.

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ ἀναπνοὴ του εἶναι βαρεῖα.

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ μποροῦσε ν' ἀκουστὴ κι ἀπὸ τὸ δρόμο.

*Ὁ δρόμος ἔχει γεμίσει κόσμον, ποῦ προσμένει, βουβός.

ΑΛΛΟΣ.—Οὐτ' ἕνα μουρμούρισμα δὲν ἀκούγεται!

ΑΛΛΟΣ.—Προσμένουν ὅλοι, σιωπηλοί.

ΑΛΛΟΣ.—Κανεὶς δὲν οὐρλιάζει πιά.

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ στερνὴ ἀναμονή.

ΑΛΛΟΣ.—Ὁ καθένας αἰσθάνεται, ὅτι κάτι μεγάλο πρόκειται νὰ χαθεῖ.

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ Πικρίδα!

(Μιὰ παύση).

ΑΛΛΟΣ.—Τί θὰ γίνει αὔριο;

ΑΛΛΟΣ.—Ὅλα εἶναι χαμένα, ἔλα. Ὅταν πεθάνει, ὅλα θὰ γκρεμιστοῦν.—Δὲν ὑπάρχει σωτηρία.

ΑΛΛΟΣ.—Τί θὰ ἀπογίνουμε;

ΑΛΛΟΣ.—Τόσες θυσιές γιὰ νὰ κατακτήσουμε σ' αὐτό!

ΑΛΛΟΣ.—Αὐτὸς ὁ Φλάμμα εἶναι ἰκανός νὰ κάμει κάθε εἶδος βταιπραγίες. Ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσει; Εἶναι κυρίαρχος τοῦ λαοῦ.

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ πάει ὡς τὸ βάθος.

ΑΛΛΟΣ.—Ὅλες οἱ ἐπαρχίες ἔχουν σηκωθεῖ στὸ πόδι.

Ἡ ἀντίστασις ἔχει χαλαρώσει. Στὸ στρατὸ δὲν ὑπάρχει πιά πειθαρχία...

ΑΛΛΟΣ.—Ἐχουν στασιάσει καὶ δυὸ συντάγματα.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸ παράδειγμα εἶναι τρομερὸ. Δὲ θὰ μὴ φανόνταν παράξενο, ἀν αὔριο δὲν εὐρίσκαμε ὅ: ἕνα ἔπλο...

ΑΛΛΟΣ.—Μιλάτε σιγὰ! Μιλάτε σιγὰ!

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ καλόγρια εἶπε στὴν πόρτα.

ΑΛΛΟΣ.—Τί κάνει; Δὲν κουνιέται;

ΑΛΛΟΣ.—Ἐξομολογεῖται μπροστὰ στὸ Θεό.

ΑΛΛΟΣ.—Ποιὸς ξέρει τί σκέψεις!

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ νύχια εἶναι ἥρεμη, ὁ οὐρανὸς ἀστροφωτισμένος.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ποιὸς κλαίει; Ποιὸς κλαίει;

(Ἐνας γέρος σιγοκλαίει σὲ μιὰ γωνία Μιὰ παύση)

ΙΝΑΣ.—Ὅ: ἡγεῖστε τον ἔξω.

ΑΛΛΟΣ.—Ναί. Νὰ μὴν τὸν ἀκούσει!

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ καλόγρια κάνει κάποιον σημεῖο.

ΑΛΛΟΣ.—Θέλει ἀργά, πολὺ ἀργά.

ΑΛΛΟΣ.—Ἐχουν περάσει τὰ μεσάνυχτα.

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ μείνουμε ἔξω!

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ ζήσει ὡς τὸ πρωί;

ΑΛΛΟΣ.—Θὰ ξαναῖδει τὸ φῶς;

ΑΛΛΟΣ.—Τώρα ἐζήτησε νὰ πιεῖ.

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ καλόγρια τοῦ φέρνει νερό.

ΑΛΛΟΣ.—Κι ἂν ἐνικοῦσε τὴν ἀρρώστια; Ἄν σηκωνόνταν, ξεφινικά; Ἐχει μιὰ θέληση, ποῦ μπορεῖ νὰ νικήσει καὶ τὸν θάνατο.

ΑΛΛΟΣ.—Τί κράση! Κάτου ἀπ' τὸ μεγαλύτερο βάρος, δὲν τὸν εἶδα ποτὲ νὰ τρεκλίζει. Μήπως δὲν κρατοῦσε μόνος του τὸ βάρος ὅλου τοῦ στρατοῦ;

ΑΛΛΟΣ.—Πόσες μέρες πέρασαν ἀπὸ τότε, ποῦ ἡ φωνὴ του ἐτρόμαξεν ὅλους;

ΑΛΛΟΣ.—Φανόνταν ἀποφασισμένος νὰ ζήσει, ὅπως κάποτε ἦταν ἀποφασισμένος νὰ πεθάνει.

ΑΛΛΟΣ.—Καὶ σὲ λίγες μέρες..

ΑΛΛΟΣ.—Καταστρεμένος! Μιὰ βαλανιδιὰ χτυπημένη στὴ ρίζα.

ΑΛΛΟΣ.—Ἀπὸ ποῖν;

ΑΛΛΟΣ.—Μιλάτε σιγὰ!

ΑΛΛΟΣ.—Εἶναι ἀλήθεια, ἔλα τέλος πολὺ μυστηριώδες, τὸ δικό του.

ΑΛΛΟΣ.—Εἶχε πρὶν στοὺς γιατρούς: «Ἐσεῖς δὲν ξέρετε τὴν ἀρρώστια μου. Ἐγὼ τὴν ξέρω».

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ = = = = =

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΡΑΞ(ΤΕΛΟΥΣ) 8 = = = = =

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ

ΔΡΑΧ. 15.—

» » ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ

» 8.—

» ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΓ

» 20.—

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΧ. 1.25

ΑΛΛΟΣ.—«Ἐγὼ τὴν ξέρω!»

ΑΛΛΟΣ.—Δὲν εἶνε παρὰ ἡ καλόγρια, σιμά του.

ΑΛΛΟΣ.—Μιλάτε σιγὰ! Νάτην.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ποιά; Ποιά;

ΕΝΑΣ.—Σιωπὴ!

(Στὸ κατῶφλι μᾶς πόρτες, μέσ' εἰς πτυχὲς τοῦ βκριοῦ παραπετάσματος φαίνεται ἡ Κομνηνὴ. Κάνει ἕνα βῆμα στὸ δωμάτιο, καὶ στάματι: κοιτάζοντας τοὺς συναθροισμένους ἀνθρώπους, ποῦ τραβιούνται κατὰ μέρος, σιωπηλοί! Τὸ χλωμὸ της πρόσωπο ἔχει τὴν ἀνησία μᾶς μάσκας. Περνάει τὸ δωμάτιο σιγὰ, καὶ πηγαίνει πρὸς τὴ σκοτεινὴ πόρτα. Στὴ σιγῇ, ἀκούεται τὸ θρῆνημα τοῦ φορέματός της. Ἡ καλόγρια φαίνεται: στὸ κατῶφλι καὶ τῆς μιλάει χαμηλόφωνα).

Ἡ ΚΟΜΝΗΝΗ (γυρίζοντας σ' αὐτούς, ποῦ στέκονται).—Ἄναπαύεται. Θέλει ἀνάπαυση.

(Βγαίνουν ὅλοι, ἀθύρως. Αὐτὴ πηγαίνει πρὸς τὸ παράθυρο, παραμερίζει τὴς κουρτίνες, κοιτάζει τὴ νύχτα)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Στὴ εἰς πόρτα, ἀπὸ τὴν ἐποῖαν μῆκε ἡ Κομνηνὴ, μένοντας σχεδὸν κριμμένη, στὴς εἰπλες τοῦ δαμάσκου, χωρὶς νὰ προχωρήσει.

ANNA KOMNHNH (φωνάζοντας σιγὰ τὴν κόρη της, ποῦ φαίνεται σὰν ἰφηρημένη).—Ἰλένη! Ἰλένη!

(Δὲν φαίνεται, σὶς κόκκινες εἰπλες τοῦ δαμάσκου, πρὸς τὸ μεγάλο της πρόσωπο, φουσκωμένο, ἀλασιωμένο, κάτου ἀπὸ μιὰ ξιπὴ περροῦκα, καὶ τὸ παῖό της καὶ χλωμὸ χέρι, γεμάτο δαχτυλίδια).

Ἰλένη!

(Ἡ κόρη της στρέφεται).

Τίποτ' ἀκόμα;

(Ἡ κόρη της κάνει ἕνα ἀρνητικὸ σημεῖο μὲ τὸ κεφάλι, δίχως ν' ἀνοίξει τὰ χεῖλη)

Κ' ἐκεῖ; Εἶνε κανεὶς;

(Ἡ κόρη κάνει τὸ ἴδιο σημεῖο μὲ τὸ κεφάλι)

Πότε νομίζεις πῶς...

(Ἡ λέξη ξεψιχάει στὸ λαϊμό της τὸ πρόσωπό της χλωμᾶζει περισσότερο· τὰ μάτια της, προσηλωμένα στὴ σκοτεινὴ πόρτα, ἀνοίγουν τρομερικτὰ. Παραγμῆνη ἀπ' τὴ φρίκη, ποῦ διακρίνει στὸ πρόσωπο τῆς μητέρας της, ἡ Κομνηνὴ, στρέφεται πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος. Ἡ μητέρα της φεύγει).

(Συνέχεια στᾶλο φύλλο)

(Μετὰφραση)

MIX. Σ. Χ. ΚΟΚΚΑΛΗΣ

“ΓΥΡΩ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ,,

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ)

«Και με τα τόσα βάσανα πάλι η ζωή γλυκειά» κι' όποιος το θάνατο ζητά πρέπει τραλλός για να είναι
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Έκει, πού και' έξοχήν η άτομικότης του Έλληνος δειχεται με τα θαυμαστότερα χρώματα είνε το βαθύ του συναίσθημα για τη Ζωή, καθώς και το συναίσθημα γιατ' ο Θάνατο, πού μαζί με το συναίσθημα της ελευθερίας απαρτίζουν το τρισυπόστατο της νεοελληνικής ψυχοσύνθεσης· μαλιστα η ζωική του αντίληψη για το Θάνατο, συνυφασμένη με το συγκλονιστικό συναίσθημα της ατομικής του Έλευθερίας αποτελεί τη βάση μιιάς δλόκληρης ήρωϊκής και μεγάλης ζωϊκής απόψεως, την όποιαν θα θαυμάζουμε πάντοτε για τη διαμαντένια της σκληρότητα· δυστυχώς, οι συνεχείς πόλεμοι και το συνεχές αντίκρουσμα του Θανάτου από μιιά φυλή, πού δέν έπαισε να μάχεται και να δεκατίζεται επί τόσους αιώνας, την ανάγκασαν ν' αναπτύξη το συναίσθημα της ζωής, πού πάλλοντιαν γύρω της, μέσα στη θεικώτερη Φύση(1) και μαζί να δόση στο Θάνατο μιάν αντίληψη έντελώς ανθρώπινη· άφου η ζωή δέν ανήκει παρά στους ελεύθερους, άφου η ελεύθερη ζωή για να κατακτηθί μέσα στη σκληρότερη σκλαβιά, προϋποθέτει μιιά ζωή πολέμων και σκληρών δοκιμασιών, τότε για να κυριαρχή κανείς πρέπει ναψηφά το Θάνατο και να δίνεται στον άγώνα με τη βεβαιότητα του ολέθρου του· έτσι εξηγείται η σκληρότης, με την όποιαν αντίκρουζαν το Θάνατο οι λεγόμενοι κλέφτες κι' έτσι εξηγείται η σκληρότης,

(1) Το συναισθημα της Φύσεως στον σημερινόν Έλληνα υπάρχει πολύ ζωηρότερο και πολύ βαθύτερο, παρ' ό,τι το βλέπουμε στείς· Άρχαίους· οι παλαιοί, σπανίως μίλησαν για τη Φύση, ίσως γιατί την ήσθάνοντο μόνο, ένω οι σημερινοί Έλληνες άκράζονται για αυτήν με λόγια πολύ πιο αισθαντικά :

Τώρα είν' Άτροιλης και χαρά, τώρα είνε καλοκαιρι, το λέν τήδονια στα κισρι κι' οι πέριδικες στ'ι πλάγια, το λέν οι κοΐκοι στα ψηλά, ψηλά στα κα αρράχια· πάν τα κοπάδια στα βουνά να ξεκαλοκαιριάσουν, πάν και κοντά ι τσοπάνηδες, βαρώντας τη φλογέρα, για να γιορτάσουν τή Γιωργιού, να ρίξουν στο σημάδι, να πισον νερό από τα βουνά, να πάρουν τον άγέρα.

(Ν. Πολίτη «Εκλογαί» σελ 288)

«Άστρσοσιόλιστοι ουρανοί, λ'μποροροούσα ήμέρα, κι' άργυροκρύσταλλα νερά και ζωοφόρα άγέρα και χρυσοπεράσινα δενδρά άσπραγυρανθισμένα, κλίνετε κλάδους και κορφές και φύλλα μρισμένα, τώρα πού σκύφτω κεφαλή και γόνιτα συγκλίνω»

(Μαρίνου Τζάνε «Διήγησις» κτλ.)

Έμπήκε ο Μάης, έμπήκε ο Μάης, έμπήκε ο Μάης ο μήνας ο Μάης με τα τριαντάφυλλα κι' Άπριλις με τα ρόδα· Άπριλ' άπριλοφόρετε, Μάη μου κανακάρη, όλο τον κόσμο γέμισε; στάνθη και στο λουλούδι, κι' έμένα περικύκλωσε; στής κόρης τις άγκάλες.

(Passow σελ 229)

την όποιαν έδειχναν κατά τους άγώνας των άπέναντι των έχθρών τους ή των αίχμαλωτιζομένων· κανείς οΐκος άπέναντι της ζωής έφ' όσον, ζούσαν ελεύθεροι, κανένα δάκρυ άπέναντι του πλέον άπάνθρωπου και φρικτού θανάτου, όσάκις συνελαμβίνοντο· έκτιμούσαν δηλαδή, τη ζωή, έφ' όσον η ζωή τους εξησφάλιζε την ελευθερία τους και τις παρείχε τα μέτα ν' αναπνέουν την αύρα της άπάνω στους βράχους της πατρίδας των· έφ' όσον, δηλαδή, κυριαρχούσαν της ζωής με την προσωπική τους παλλικαριά κι' επιτηδειότητα· κατά τη στιγμή, όμως, κατά την όποιαν δέν μπορούσαν να συνεχίσουν τη ζωή τούτη, προτιμούσαν το Θάνατο, έστω και το σκληρότερο, έστω και τον άπανθρωπότερο παρ' όλη την άγάπη και τη βαθειά τους εκτίμηση προς τη γύρω τους θανατοτή Φύση, παρ' όλη τη στοργή προς την οικογένεια και τα τέκνα· μέσα λόγο, το συναίσθημα της ζωής εξαντλείτο μέσα τους, έφ' όσον ζούσαν ελεύθεροι και συναπέθαινε μαζί με τη στέρηση της ελευθερίας τους· συνεπώς η ελληνική ψυχοσύνθεση δέ μπορεί να κατανοηθί, χωρίς να μελετηθούν και τα τρία στοιχειά, πού την απαρτίζουν και μάλιστα χωρίς να μελετηθούν σαν ένα σφιχτόδετο σύνολο, του όποιου οι πλευρές παρουσιάζουν τις αυτές αναλογίες και στις τρεις όψεις του.

Νομίζω πως προηγουμένως έδωκα μιιά πιστή απεικόνιση των άρχων, επί των όποιων βασίζεται το ζωϊκό συναίσθημα των Έλλήνων για την ελευθερία καθώς και μιάν επισκόπηση της όλης ατομικότητος της Φυλής· δέν ύπολείπεται παρά να ζητήσουμε στις λεπτομέρειες την έννοια και την ευρύτητα, πού προσέδιδαν στον όρο Ζωή και στη λέξη Θάνατος.

Εύτυχώς η φιλόσοφος όση των Έλλήνων, την όποιαν τους έδημιούργησαν οι πολλαπλές και καθημερινές δυστυχίες του βίου, η ξηρότης του έδάφους, η οικονομική άνεπάρκεια, καθώς κι' οι συνεχείς πόλεμοι, μαζί με το χαροποιό και μυρόβλητο περιβάλλον, πού γύρω τους έβλεπαν — ή ροπή, λέγω, τούτη, μιάς έκληροδότησε μέσα στα δημοτικά τραγούδια τους και θαυμαστές ύποθήκες για τη ζωή· μιάς έδειξε, μέσα σε πλήθος τραγουδιών, πως παρ' όλα τα παθήματα και τις δυστυχίες, παρ' όλους τους θανάτους και τα βασανιστήρια, η Ζωή είνε κάτι μέγα, πού δέ μπορεί ναρνηθί κανείς και πού κανείς δέν πρέπει να σταταλά χωρίς ναήη τη βαθειά της συναίσθηση· ως δεδομένον η ζωή είνε μιιά σειρά θανάτων κι' αναγεννήσεων, έλπίδων κι' άπογοητεύσεων· άλλα για κείνους, πού θέλουν να ζήσουν πρέπει ναάνε κι' ένας θρίαμβος κατά του θανάτου· μόνο με την πείρα του πόνου φθάνουμε στην επίγνωση της ζωής· και μέσα στις μεγαλύτερες δυστυχίες και μέσα στους φρικτότερους πόνους, πού καθημερινά μιά παρέχει η ζωή, άρκει να στραφή κανείς γύρω του και ναάνικρύση τη χαρούμενη

φύση για ναάντηση εκείθε κάθε είδος λυγρώσεως· η ΦΥΣΗ, αυτός «δ ναός της όμορφιάς» και της υγείας, μιά; τα προσφέρει όλα· είνε η κολυμπήθρα, πού μέσα στα νερά της βαπτίζοντας τον πόνο μας ξαναζούμε, ξαναγιάνουμε, αναπανόμεθα· μέσα στους κόλπους της αισθανόμαστε τη χαρά να πλημμυρή την καρδιά μας, να φουσκώνη τα στήθη μας:

«Ω δάση καλορίζικα με δένδρα γεμισμένα, με τ'ι κλαδιά τα πράσινα και τάνθη φρετωμένα, ό χορταράκια δροσερά και κρύα νερά της βρύσης, πουλόκια μου γλυκότατα κι' όμορφα παρ' όση, και συ να είνε όμορφα όμορφα όμορφα μου μάγευροι και την πληρομή δίνετε της καρδιάς μου, άπης δέν είνε μορετόν άλλο να οās χαρίσω, παρά με λόγια μοναχά να οās; εύχαρι τήσω, τον ουρανό παια καλώ, τον ήιο, το φεγγάρι, τίστη, τη νύχτα, την αυγή. π'ύχ'υσι πλείσα χέρε να μās εδίνουν όλα τευ.» (1)

Εύτυχώς κάποια πονετική Μοΐρα, θα πρόγνωσε τις μέλλουσες δυστυχίες και τις συνεχείς και σκληρούς άγώνας της Φυλής και μιάς τοποθέτησε μέσα στο λυρωτικώτερο και γονιμώτερο φυσικό περιβάλλον, ώστε κάθε θάνατος και κάθε καταστροφή ναάντιμειωπίζεται και με μιάν αναγέννηση· φαίνεται πως η Γη, πού πατοΐμε δέν άνέχεται τα κενά και πως έννοεί να τα συμπληρώνη από την ίδια πάντοτε Ύλη, άφομιώνοντας ό,τι ξενικό την πατεί· στη Γη μας όρείουμε τη διατήρηση των φυσικών μας ένστίκτων και τις πολλαπλές, κατά διαστήματα, αναγεννήσεις μας· ώστε η συναίσθηση της ζωής, την όποιαν άπέκτησαν οι Έλληνες κατόπιν τόσων άγώνων και δοκιμασιών, τόσων άντιδράσεων και μεταλλαγών δέν πηγάζει από την πείρα τούτου ή εκείνου των ανθρώπων και δέν είνε η φιλοσοφική αναπαράσταση ένός ζωϊκού συστήματος, πού μιάς προτείνει ο τάδε φιλόσοφος· άπεναντίας είνε η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΑΣ· είνε η πείρα ολοκλήρων αιώνων και το πιστό κάτοπτρο της Ιστορίας ένός λαού, πού ζή σχεδόν αναλλοίωτος

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

(Σκίτσο του κ. Μίμη Παπαδημητρίου)

(1) Στίχοι του «Γύπαρη» πρξξη Ε'. στίχ. 313-383 Παρ' όλη την έκωτερικώς ιταλιζούσα μορφή τους τα κρητικά έργα της ισ'. έκαιονταστηρίδος περικλείουν πολύ δημοτικό πνεύμα· κατά πόσον τούτο άληθές; είπώθηκε στην «Εισαγωγή» της παρούσης μελέτης· την αυτή γνώμη πολλές φορές έτύπωσε κι' ο Νικόλαος Πολίτης κι' ο Fauriel στα «Προλεγόμενα» της συλλογής του σελ. XX 'Ο Β. Σάββας έθεωρεί ως κτήμα της Έθνικής ήμων δημοτικής ποιήσεως· «Κρητικών θεάτρων» τομ. Β'. σελ. 17. πρόδλ. Gays: «Voyage litteraire en Grèce» 1788 τομ. Β'. σελ. 222 και κυρίως το σπουδαίον έργον του Pashley's «Travels in Crete» τόμοι 2. Για την επίδραση του Ιταλικού θεάτρου στο κρητικό έκτεταμένως έγραψεν ο Σάββας σελ. 17—18· 'Ο Char. Gi-

εί η βίβει των άρχων του, χωρίς να πειή και να δέχεται «έξωθεν» ό,τι του χρησιμεύει και να τροποποιή ό,τι δέν μπορεί ναφομοιώση με το κλιματολογικό περιβάλλον του· γιατί ό,τι χαρακτηρίζει μιιά Φυλή δέν είνε η ήθική ή εθνική παράδοση, ότως την άντιλαμβάνεται η Ιστορία, άλλ' η βιολογική συνείδηση, πού της δημιούργησε το κλιματολογικό περιβάλλον της· έθιμα ή συνείδηση δέν είνε τίποτε άλλο παρ' μιιά κλιματολογική προσαρμογή του άτόμου στη γύρω του Φύση και κινά δεύτερο λόγο μιιά συγχρονισμένη άφομοίωση με τις γύρω του κυκλωφορούσες ιδέες· συνεπώς η γύρω πραγματικότης στο ζωϊκό τούτο σύστημα παίζει το σπουδαιότερο ρόλο, άφου ο λαός είνε η βαθειά πραγματικότητα, την όποιαν αισθάνεται μέσα του, σαν κάτι δικό του και την όποιαν εκφράζεται με τα παθητικώτερα λόγια, τη στιγμή, πού τραγουδεί τη χαρά του ή πού κλαίει μονό όνα τον πόνο του· έδώ, κυρίως, μέσα στις χαρές του και μέσα

στις λύπες του, μέσα στις σκληρούς άγώνας του και στις δυναμικές του προσπάθειες θα βρούμε και τον άμύθητο θησαυρό της διανοίας του και το πλήθος των αισθημάτων του καθώς και τις απόψεις του για τη ζωή και το θάνατο.(2)

Και δέν ύπάρχει άμβιβολία, πως η νεοελληνική διάθεση, στο συναίσθημα της ζωής, κλίνει προς κάποια σκυθρωπότητα και μελιγχολία, μάλιστα τούτο δέ διέφηνε τη ματιά πολλών έμνηνευτών και κατ' έξοχήν του Σπυριδώνος Ζαμπελίου, πού πρώτος παρείρησε το πρξγμα κι' έγραψε και μελέτην επί του θέματος(3)· προηγουμένως ο Κοραής συγχνά στις επιστολές του χαρακτηρίζει τους Έλληνες ως «κλαυποπούλια» έχοντας ύπ' όψει του τη μελαγχολική τους αυτή διάθεση, τη μεμψιμοιρη· άλλ' αν κοιτάξουμε βαθύτερα θα δοΐμε πως δέν πρόκειται περί μελαγχολικής διαθέσεως, στη ρωμαντική, την άρρωστη, σημασία της, καθώς πολλοί νομίζουν, άλλα περί συναισθήματος καθαρώς ζωϊκού, πού τις πηγές του πρέπει να ζητήσουμε σαυτό το περιβάλλον και σαυτή την ψυχική διάθεση του Έλ-

del: «Etudes sur la litterature grecque moderne» σελ. 517, ο Γιάνναρης «Περ' Έρωτοκρίτου» και τέλος ο Ξανθοΐδης στην έκδοση του «Έρωτοκρίτου» σελ. LXXIX—CXIV· είτι· ως εί στίχοι 380—383 φέρονται σε πολλές συλλογές ως δημοτικοί.

(2) Ιστορία στο μέλλον δέ θα όνομάζεται τίποτε άλλο παρ' μιιά ψυχολογική άνάλυση, βιολογική, τών «δρων» υπό τους όποιους ζει και δρα ώρισμένη Φυλή.

(3) «Τό μοναδικόν και δη παράδοξον ύπάρχει εις την κορύφωσιν του θρήνου κατά περιστάσεις προκαλούσας πάλ' άλλο ή την θλίψιν και τον δδυρόν· παραδείγματος χάριν εις την φηδροτέραν των οίνων· έρω· τή· την γαμήλιον· ελετήν, αυτήν και' ή· άπανταχού της λοιπής Εύ-

ἡ χαρὰ τῶν ἐπιζώντων· «Ἐρασταί» τῆς ἑλληνικῆς γῆς εἶνε, τέλος, ὅλοι, ὅσοι αἰωνίθηνσαν καὶ τὸς ἰδανικώτερη τῆ ζωῆ, ὅσοι τὴν πόθησαν περισσώτερον φωτεινῆ, περισσό- τερον πάλλουσαν· ἀλλ' ἂν ὁ Ρωμῆος ἀγαπᾷ τὴ ζωὴ του, τὴν ἀγαπᾷ γιατί δὲν πιστεύει παρὰ στὸν ἐπίγειο βίον· τὴν ἀγαπᾷ, γιατί σ' αὐτὴ τῆ ζωῆ ἐξαντλεῖται τὸ ΠΑΝ, γιατί δὲν πιστεύει στὴ μεταβίωση· συνεπῶς, ἀφοῦ ἡ ζωὴ, δὲν εἶνε παρὰ ἕως συνεχῆς πόνος καὶ μ' ἀφρικτὴ τραγωδία, εἰς τὴν ὁποῖον ὀφείλει νὰ συνεισφέρει, δίδεται στὸν ἀγῶνα της, γιατί γνωρίζει πῶς αὐτὴ εἶνε ἡ ζωὴ καὶ δὲν εἶνε δυ- νατὸν νὰ μεταβίη τὸς νόμους της· τὴ δέχεται, δηλαδῆ, σὰ «γεγονό», ὅπως εἶ ἀρχαῖοι, μῦθα της τὰ καλὰ καὶ μόλο της τὸν αἰώνιο πόνον· σὰ δυνατὸς πραγματιστής, εἶνε ἄπιστος καὶ ζωϊκός· δὲν πιστεύει στὴ Μοῖρα· χαίρεται καὶ πονεῖ ἐξ ἴσου, γιατί τοῦτο δόθηκε στὸν ἄνθρωπο καὶ γιατί τοῦτο γνώρισεν ἡ ζωϊκὴ πείρα του· «μὲ τὴ χαρὸν ἢ πίκρα, μὴν ὦραν ἐσπαρθῆκανε, μὴν ὦρα γεννηθῆκανε», ἡ ἀδιαφορία κα' ἡ σκληρότης του πηγάζουν ἀπὸ γνώση καὶ πείρα· ὁ θά- νατος εἶνε ὁ μόνος ρυθμιστής τῆς ζωῆς μας· δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἀνώτερος :

«Πρέπει ἡ Γῆ· νὰ χαίρεται, πρέπει νὰ καμαρώνη πρέπει νὰ τὴν ἐπιτέρουε κλωνὸ μαργοριτίρι, πρέπει νὰ τὴν οὐκίλιζουε ἢ χρυσὰ σκαλιστήρια, πὸν τρώει ἀητούς· καὶ σαυραητούς καὶ νιὲς μὲ τὰ στολίδια, πὸν τρώει μαννάδων τὰ π' ἰδιά, τῶν ἀδερτιῶν τιδέρφια»

«Χαρεῖ ε νιοί, χαρεῖς νιές, κα' ἡ μέρα ὄλο βραδυάσει, κα' ὁ Χάρος τίς ἡμέρες μας μιά, μιά τίς λογοριάζει, Ἄς πατήσουμε κα' ἄς πάει, τούτῃ ἡ Γῆ πὸν θὰ μᾶς φοεῖ !

Χαρεῖτε νιοί, χαρεῖτε νιές, τὰ ἔροσερά σας κάλλτ, γιατί θὰ νάρθη ἕνας κ' ἰρός, νὰ σᾶς τὰ φῆ ἢ πλάα ! Ἄς πατήσουμε κα' ἄς πάει, τούτῃ ἡ Γῆ πὸν θὰ μᾶς φάει !

Χαρεῖτε νιοί, χαρεῖτε νιές, τοῦ χιόνου ποιός θὰ ζῆτη ; ὁ Χάρος ἔχει ἀπίφωση, ψυχὴν νὰ μὴν ἀφήση ! Τούτῃ ἡ Γῆ πὸν τὴν πατιῦε ὄλεῖ μίσα θὲ νὰ μπούμε ! (1)

«Ἀδέρφια μὴ μ' ἀφήσετε στὸν ἔρημο τὸν λόγιο γιὰ πά, γτε με καὶ σῶστε με σὲ μιά ψηλὴ ραχοῦλα νὰ βλέπω νιούς, νὰ βλέπω νιές, νὰ βλέπω παλικάρια, νὰ βλέπω κα' ἀπ' τὸν τόπο μου τὴν ἐρημὴ τὴ μάνα, νὰ βλέπω καὶ πῶς θλίβεται, πῶς χύνει μούρα δάκρυα.

(Passow σελ. 114)

(2) Ν. Πολίτου «Ἐκλογαί» σελ. 203 καὶ Σ. Ζιμπέλιου «Ποθεν ἡ κοινὴ λέξις Τραγουδοῦ» σελ. 48—49, ὅπου παρατίθεται κα' ὁλόκληρο τὸ ποίημα. Φαίνεται πῶς ὁ Ζιμπέλιος ἀπάνου σαυτὸ στήριξε τίς ἀπό- φεις του γράφοντας τὴ μελέτη του· τὸ παρὰ τοῦ Πολίτου ἀναφερό- μενο τραγοῦδι ἡρμηνεύσε ὁ πρῶτος πὸν τὸ συνέλεξε Β. Schmidt σελ. 150—152· οἱ παραπάνω στίχοι· παρομοιάζουν κατὰ τὸ πνεῦμα μὲ τὸς ἐξῆς μεσαιωνικούς· τοῦ «Ἀχιλλέως» τοῦ· ὁποῖους ἐκπῶς ἐξῶ ἀναφέ- ρουμε :

Ἄλλ' ἂν στραφοῦμε στὰ παλαιότερα «Ἱστορικά» τρα- γούδια, σαυτά, πὸν γράφηκαν ἀπάνω στὰ βουνὰ κατὰ τίς κρισιμώτερες στιγμῆς τῶν ἀγῶνων τῆς Φυλῆς, θὰ δοῦμε πῶς ἡ ἐντύπωση τούτῃ ἢ τόσον μελαγχολικὴ κα' ἀδιύφορη μεταβάλλεται σὲ μὴν ἡρωϊκὴν ἀντίληψη τῆς ζωῆς, σὲ μὴν ἀντίκρουση τοῦ θανάτου μὲ τὴ σκληρότερη ἀδιαφορία· ἐδῶ, δὲ θακούσουμε μεμψιμιριές γιὰ τὴ ζωὴ καὶ δὲ θὰ ποτι- σθοῦμε μιά πεσιμιστικὴ φιλοσοφία, πὸν μᾶς παρασταίνει τὸ βίον ἀβίωτο· ἐδῶ θὰ ἀναπνεύσουμε τὴ ζωὴ, ὅπως παρο- σιάζεται στοὺς ὕγεις καὶ δυνατοὺς ὀργανισμούς, ἄλλοτε χα- ρούμενη κα' ἄλλοτε θλιμμένη, χωρὶς ἐνδοιασμούς γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ χωρὶς μελαγχολικῆς ἐπικλήσεως γιὰ τὴ παντοεινὴ δυστυχία τῶν θνητῶν· τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς ἔχει λυθῆ κατ' αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς ζωῆς : βρισκόμαστε πρὸ μῆς ἐνται- κῆς ὑποδογῆς τῆς ζωῆς, μῦθα της τὰ καλὰ καὶ μῦθες της τίς δυστυχίες, μπροστὰ σὲ μὴν πληθῶρα ζωῆς, πὸν τίποτε δὲν τῆς εἶνε ἀδιάφορ· καὶ πὸν καμιά μοιρολατρικὴ ἀπαγοί- τευση δὲ στέκεται ἱκανὴ νὰ τὴν καταστήσῃ ἀτολιμὴ μπροστὰ στὸν κίνδυνο καὶ τὴν πόλη· ἂν ὑπάρχη ΠΟΝΟΣ ὑπάρχει καὶ ΘΕΛΗΣΗ· ὅλη τους ἡ θέληση, ὅλη τους ἡ συγκέν- τρωση καὶ προσοχὴ δὲν ἀ τοβλέπει παρὰ στὴν ἐξασφάλιση τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τους, διὰ μέσου τῶν κινδύνων· πουθενά, μάλιστα δὲ θὰ ἀντικρύσουμε ἔστω καὶ μὴν βιρυγκό- μιση κατὰ τῆς ζωῆς, τὴ στιγμῆ, πὸν τὰ θύματα τοῦτα τῆς ἐλευθερίας, οἱ κλέφτες, ἢ βισανίζονται μὲ τὸ σκληρότερο τρόπο ἢ σομβρίζονται ἢ τοὺς σφυροκοποῦνται τὰ μέλη τοῦ σώματος· συλλαμβανόμενοι καὶ δριπίόμενοι μέσα στίς σκο- τεινότερες φυλακῆς ἐν τῷ μέσω ἀφάντιστων τυραννιῶν καὶ βυσάνων δὲν καταριοῦνται τὴ ζωὴ καὶ δὲν ἐπικαλοῦνται τὸ θάνατο οὔτε κατα' ἔχονται νὰ τοὺς ψυχοποιέση κανεῖς, ἀλλὰ σκέπτονται συνεχῶς τὴ ζωὴ τοῦ κάμπου καὶ τὴν ἀνοιξὴ καὶ τὸ καρυοφύλλι· ἂν τὸ παρὸν τοὺς ἀπελπίζει, ὑπάρχει καὶ τὸ μέλλον, πὸν τοὺς ἀνήκει, ἐφ' ὅσον διατηροῦν τὴν αὐτοπε- ποιίτηση καὶ τὴν πίστη· κα' ὅπου ὑπάρχει μέλλον, ἐκεῖ ἀν- τικριζοῦμε καὶ πληθῶρα ζωῆς καὶ πληθῶρα πίστεως καὶ πληθῶρα ἐγκαρτερήσεως ἀπέναντι τῆς δυστυχίας· ἐκεῖ δὲν εἶνε θέση ἢ ἀπογοήτευση κα' ὅπου δὲν χωρεῖ ἀπογοήτευση δὲν ἐμφανίζεται ὁ θάνατος· —ἀπάνω ἀπ' ὄλα ἡ ζωὴ, παρ' ὄλη τὴν τραγωδία της—νὰ ὁ ζωϊκὸς ἐπίλογος κάθε ἱστορι- κού τραγουδιοῦ μας :

«Σήμερα, Δῆμο, πασχαλιά, σήμερα πανηγῦρι, τὰ παλικάρια σὸν χορὸ τὰ γόρια σὸν σημάδι, καὶ σὺ, μέσα σὰ Γιάννενα, στὴν πόρτα τοῦ Βεζύρη, στὴν ἄλυσσο, σὸν κούτζουρο, σὸν ἔρμο τὸ τρουμποῦκι». Ὅλες ὁ κόσμος ἰδέγαν καὶ τοῦρκοι καὶ Ρωμαῖοι. «Μπρὲ Δῆμο κάτσε φρόνιμα, νάχης τάρματολίκι!» «Νάττε καλὸ, μωρὲ παιδιά, πὸν μὲ ψυχοποιέστε, σπολάτη στὴν ἀγάπη σας καὶ στὴν καλὴ σας γνώμη, νὰ δόση ὁ Θεός κα' ἡ Πανογὰ κα' ἀφέντης Αἰ Γιώργης, νὰ γιάνη τὸ χεράκι μου νὰ ζῶσω τὸ σπαθὶ μου !

Εἶδες τοῦ κόσμου τὰ καλὰ πῶς τὰ κερδίνει ὁ Χάρος ; εἶδες τὸ πῶ ; διαβαίνουσι ὀλίγον καιρὸν πάντες ; πλοῦτες τινὲν εὖ φέλεσεν, εὖ γένος, οὐδὲ ἀνδρεία, ὄλους κερδαίει ὁ θάνατος, ὄλους μι ραίνει ἢ πλάκα.

(στίχ. 1360—1364 ἔκδοση Haag—München 1919)

Κι' ὅταν γυρίσῃ ἡ ἀνοιξὴ κα' ἐρθῆ τὸ καλὸ καὶ τρι, ὁποῦ φωντάνουν τὰ κλαδιά καὶ κ' εἰοῦν τὰ μονοπάτια, αἶντε ντο· φ κι μου γερό καὶ σὺ βαρὺ σπαθὶ μου ! νὰ ματαπαρῶ τὰ βουνὰ ψηλὰ τὰ κορυφοῦντα.(1)

Ἄλλ' ὅταν βρίσκονται στὸν κάμπο καὶ πολεμοῦν εἶνε πραγματικῶς ἡρώες· «Λάμπουν στὴ μάχη θεῖοι», κατὰ τὸ στίχο τοῦ Σολωμοῦ· παντοῦ προξενεῖ κατάπληξη τὸ θάρρος μὲ τὸ ὁποῖον ὑποδέχονται τοὺς σκληρότερους ἀγῶνας καὶ γενικώτερα τὴ ζωὴ, ἐνῶ γνωρίζουν τὸ τραγικὸ καὶ σκληρό- καρδο τέλος τοὺς· μάλιστα ἡ ὑποδοχὴ τῆς ζωῆς εἶνε τότο γενικὴ σαυτοῦς, τόσον ἡρωϊκὴ καὶ ψιλόφρονη, ὥστε νομί- ζει κανεῖς πῶς ὁ θάνατος δὲν τολμᾷ νὰ τοὺς θίξῃ καὶ πῶς μπροστὰ τοὺς ἐξαφανίζεται· ἐνῶ δὲν παύουν νὰ σκέπτονται τὰ βασανιστήρια καὶ τοὺς πόνους, ὅσους θὰ πάθουν, ἂν τυ- χὸν συλληφθοῦν, ὅμως ποτὲ δὲν τοὺς τρομάζει ὁ θάνατος οὔτε καὶν τοὺς συγκινεῖ· προχωροῦν πρὸς τὸν κίνδυνο καὶ τὴν πάλῃ μὲ τὸ τραγοῦδι στὰ χεῖλη, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ἂν θὰ ζήσουν ἢ θὰ πεθάνουν· ἀρκεῖ πῶς ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐλευθερία τους· γνωρίζετε ζαῖώτηση ὑποδοχὴ τῆς ζωῆς ; γνωρίζετε σκληρότερη περιφρόνηση τοῦ πόνου ; Ἔτσι ὁ Ρωμῆος θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθῆ σὰ μὴν Φυλὴ καθα- ρὰ γνώση τοῦ ἀνθρώπινου πόνου, τοῦ μάταιου τῆς ζωῆς, τοῦ ἐφήμερου τῆς πραγματικότητος—ἀλλὰ καὶ μὲ πείρα καὶ γνώση τῆς χαρᾶς της, τῶν κινδύνων της, τῆς πάλῃς της, τῆς Νίκης· ἀγαποῦσε τὴ ζωὴ, γιατί γνώριζε πῶς μόνον ἀγα- πώντας κερδίζουμε τὴ ζωὴ, ἐνῶ πονώντας τὴ χάνουμε· ἔπερνε, δηλαδῆ τὴ ζωὴ, σὰν ἕνα ΚΡΑΜΑ πολλῶν ἀντιλή- ψων καὶ πολλῶν ἀπόψεων, ἀνάλογα μὲ τὴν ποικιλία καὶ τὴ μεταλλαγὴ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς· αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπῆρξε κράμα ἐπαναστάσεως καὶ συντηρητικότητος· ἤξερε πῶς ἂν ὑπάρχη πόνος ὑπάρχει καὶ θέληση· πῶς ἂν, στὸν κόσμον, βα- σανίζομαστε, μὲ τὴ θέληση καὶ τὸ πνεῦμα καὶ κυρίως μὲ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα μποροῦμε νὰ μεταβάλλουμε τὴ σκοτεινὴ φυλακὴ μας σὲ μὴν χαροποιὰ ἐκκλησία, φωτι- σμένη κα' ἀντιχοῦσα ἀπὸ τόνους θεῖους· ἤξερε ἀπέναντι τοῦ πόνου νὰ καρτερῆ κα' ἀπέναντι τοῦ θανάτου νὰ μάχεται καὶ νὰγωνίζεται μὲ τὴν πεποίθηση καὶ τὴν ἐπιπίδα τῆς νί- κης· ἤξερε, τέλος, νὰ πεθαίνει καὶ νὰ ὑψαίεται· ὁ Ρωμῆος ὅταν δὲν ἦαν ΗΡΩΑΣ ἦαν ΜΑΡΤΥΡΑΣ· ἡ μεγάλη ψυχὴ του ἀποτυπώθηκε στὴν ἡρωϊκὴ καὶ μαρτυρικὴ ἱστο- ρία του :

Ἄχὸς βαρὺς ἀκούγεται, πολλὰ ντουφέκια πέφτουν· μὴνα σὲ γάμο πέφτουνε, μὴνα σὲ χαροκόπι ; Οἶδὲ σὲ γάμο πέφτουνε κα' οὐδὲ σὲ χαροκόπι· ἢ Δέσπω κάνει πόλεμο μὲ νύφες μὲ τὰ γόνοι· Ἄρβανιτιὰ τὴν πλάκασε στοῦ Δημοῦλᾶ τὸν πύργο· Ἐγώργα, ἔξε ἰάματα δὲν εἶνε ἐδῶ τὸ Σούλι, ἐδῶ ὄσαι σκλοβα τοῦ Πασσᾶ, σκλάβα τῶν Ἀρβανίτων· «τὸ Σούλι κα' ἂν προσκύνητε κα' ἂν τούρκεψιν ἢ Κιάφα, ἢ Δέσπω ἀφέντες Λιάπηδες δὲν ἔκανε, δὲν κάνει»· Δαυλὶν σὸν χερίν ἄρπαξε νόρες καὶ νύφες κρέζει : «Σκλάβοι Τούρκων μὴ ζήσουμε, παιδιά μου ἀγκαλιασθεῖτε»

(1) Σ Ζιμπέλιου «Δημοτικὰ Ἄσματα τῆς Ἑλλάδος» σελ. 613.

χλιτ φουσεκι ἦταν ἰκει κα' αὐτὴ φ· τὰ τ ὄ· β ζ'· καὶ τὰ φουσεκι ἀνάψανε κα' ὄλες φωτιά γε ἢ αν(1)

1921

ΦΑΝΗΣ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

(1) Σ. Ζιμπέλιου «Δημοτικὰ Ἄσματα» σελ. 686 —ὁ Ζιμπέλιος εἶνε ὁ πρῶτος πὸν ἀγγίξε τὰ ἔθνηκά μας ζήτηματα ἀπὸ ἀπόψεως· ἱστο- ριονομῆς στὴν εἰσαγωγή, πὸν πρόταξε τῆς ἐκδόσεως τῶν δημοτικῶν τραγοῦδων τῆς Ἑλλάδος· εἰ ἀπόφεις του περιλαμβάνουν ὅτι ὄ· σήμερ· γνωρ ζῶμε γιὰ τὴ νεοελληνικὴ συνείδηση· στὴν ἱστορικὴ τῆς ἐξέλιξη· ἰδῶς ὁ νεώτερος μεσαιωνικὸς πολιτισμὸς μας ἐξετέθησε εὐρύτατα μέχρι τῆς Πέσσεως· δυστυχῶς ὁ Ζιμπέλιος εἶνε μόνος καὶ σχεδὸν ἄγνωστος, ἐνῶ θὰ πρεπε νὰ μελετηθῆ περισσώτερον· ἐκτὸς πολλῶν ἑλ- λων ἔγραψε καὶ σπουδαῖαν μελέτην γιὰ τὸ δημοτικὸν τραγοῦδι, πὸν δημοσιεύθηκε σὸ «Spectateur de l'Orient» τοῦ 1860· μαζὶ μὲ τὸν Ἰ- κκωβο Πολυὰ ἀποτελεῖ τὴ μοναδικὴ κριτικὴ θεώρη τῆς νεωτέρας Ἑλ- λάδος· τὸ ἔργο τοῦ Παππηρηγόπουλου «Histoire de la Civilisation hellénique» καθὼς καὶ τὸ τοῦ Π. Καλλιγᾶ «Βυζαντινὰ Μελέται» μέ- νουν καθαρῶς ἱστορικὰ, χωρὶς εὐρύτερη σημασία· εἰ μνημειώδεις ἐργα- σίες τῶν Νικ. Πολίτη, Σπυρ. Λίμπρου, καὶ κυρίως τοῦ Κ. Σάββα καὶ τοῦ Ε. Legrand περιορίζονται στὴ συλλογὴ καὶ δημοσίευση τῶν πηγῶν· με- ταξὺ τῶν νεωτέρων ἐνδιαφερόμεσων σελίδων γιὰ τὸ νεοελληνικὸν πολιτι- σμὸ ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ὀργανώσεως, ἔγραψαν οἱ Χρηστάκης κα' Ἐλευθερόπουλος σὸ «Ἀρχαῖο Κοινωνικὸν καὶ Πολιτι- κὸν Ἐπιστημῶν» Α. Α. σελ. 1—39 Β. Β. σελ. 160—170. Πολεμικὴ κρι- τικὴ τῆς νεωτέρας μας ζωῆς περιέχουν καὶ τὰ 6 φυλλάδια τῆς νέας Περιόδου τῶν «Γραμμάτων» 1920—1921· γιὰ τὴν ἀργασία καὶ τὴ σημα- σία τῆς συμβολῆς στὴν κριτικὴ τῆς νεωτέρας μας ζωῆς τῶν Ἰωνος Δραγοῦμη καὶ Γεωργ. Σκληροῦ γίνηκε προηγουμένως ἐκτενὴς λόγος· δυστυχῶς ἀπ' ὄλους αὐτοῦς· λείπει ἢ ἀπαρῆ μὲ τίς πηγῆς τοῦ νεοελ- ληνικοῦ Πολιτισμοῦ· προτοῦ κρίνουν ἔπερπε νὰ γνωρίσουν ποῖο τὸ περιεχόμενον τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀξιών της· συζητοῦν ὄ· ἐπὶ τὸ πλεῖστον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν τίς βίσεις· δὲν ἀρκεῖ νὰ θυμάμε κανεῖς ἢ κατα- κρίνη· πρέπει καὶ νὰ γνωρίζῃ τὸς λόγους τῶν ὄσων πιστεύει· αὐτὸ λέγεται συνείδηση.

HENRI DE RÉGNIER

ΧΡΥΣΙΔΑ

Σὰν ἔρθῃ ἡ ὦρα, πὸν τὸ κύπελλο ὄς τὰ χεῖλη θάνα, θεά μου, στέρεξε νὰ μὴ δῶ πλάι σὸν προσκέφαλό μου τὸν ἀργοπορημένο χρόνον, δίχως δάκρυ ἢ λύπη τὸ μακρὸ νῆμα μῆς πολὺ μακρῶς ζωῆς νὰ κόβῃ.

Κάλλιο θύλισε τὸν Ἐρωτα, πὸν μ' ἔχει, ἀλλοῖ ! μισήσει παντοεινὰ καὶ ξέρω πῶς θὲ νᾶθελε ὁ σκληρὸς μὲ τὸ στερνὸ του πλήγωμα νὰ τρέξῃ ἀπ' τὴν καρδιά μου τὸ αἷμα μου τὸ θνητὸ σὸν χῶμα τὸ κοκκινισμένο.

Μὰ ὄχι ! Γελαστὴ ἄς μοῦ ἀναφανῆ πρὸς τὴν ἐσπέρα ἢ Νειότη μου σιωπηλῆ, γυμνὴ καὶ πανωραία ! Ρόδο ἄς κρατᾷ καὶ μέσα σὸν νερὸ ἄς τὸ ξεφυλλίξῃ.

Θ' ἀκούω τὸ χαῖρε πὸν θὰ κλαίει ἡ κρήνη καὶ δίχως νὰ χρειαστῆ καθόλου δρέπανον ἢ βέλη, τὰ μάτια θὰ σφαλίσω γιὰ τὴν ὑποχθόνια νύχτα.

(Les médailles d'argile) ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

= ERRATA =

Ὁ 7ος στίχος τοῦ τραγοδιοῦ τοῦ κ. Κουκούλα «Καθό- μαστε σὸν βράχο...», πὸν δημοσιεύθηκε σὸν περασμένο φύλλο τῆς «Μούσας» (σελ. 47) πρέπει νὰ διαβασθῆ ἔτσι :

Ποῦ ἔτρεμε, σάμπως θύελλας ἰάταν μῆνυμα,

CARL BULCKE

ΣΥ —

Σέ, πού ἀγαπῶ καὶ πού ποτὲ δὲν ἔτυχε νὰ ἰδῶ
Καὶ νὰ φιλήσω καρτερῶ στὸ μέτωπο μίαν ὦρα,
Βαθειὰ σκυμένη νὰ περιᾶς, ἕνα παιδί σεμνόν,
Σ' αὐτοῦ τοῦ κόσμου σὲ κοιτῶ τὴν ἄγρια μπόρα.

Κοίτα, ἡ ψυχὴ μου ν' ἀνεβῆ ζητάει στὸν οὐρανόν,
Σὰ δέντρο, μὲ τὰ κλώνια του, πού εἶναι γυμνά ἀπὸ φύλλα
Καὶ περιμένει τὸν νεῖρο νάρθη τὸ εὐρινόν
Καὶ νὰ τοῦ σφύζοντε οἱ χυμοὶ γροικαίει μ' ἀνατριχίλα.

Σύ, πού ἀγαπῶ καὶ πού ποτὲ δὲν ἔτυχε νὰ ἰδῶ,
Ἔλα... φοβᾶμαι ἀπάντεχο τὸ θάνατό μου.
Ἔλα, σὲ πλούσια βλάστηση ν' ἀνθίσω ἐπιθυμῶ
Κ' ἕνα χρυσὸ φθινόπωρο νὰ βίψη τὸν καρπὸ μου.

WALTER CALÉ

ΒΓΑΙΝΟΜΕ ΑΠ' ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ...

Βγαίνομε ἀπ' τὸ ποτάμι, πού πάει στὸ Πέραν,
Πού ὄλοι εἴμαστε ἕνα πρὶν καὶ δίχως θέλω,
Πλανιόμαστε γιὰ λίγο, πολεμώντας,
Κάτω ἀπ' τὸ χρονον, ἀπ' τὸ κενόν, σκληρῶν, φραγμούς,
ΠΑίρνομε δρόμους, χώρια πού μᾶ: πάνε,
Καὶ μόνο μὲ ματιές, παρηγοριά πού θέν,
Γνέφομε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου ἀπὸ μακριά—γιὰ λίγο,
Ἦ; πού καὶ πάλι στὸ ποτάμι νὰ βουλιξίωμε
Καὶ πάλι ἕνα νὰ γίνωμε καὶ δίχως θέλω.

MAX DAUTHENDEY

ΣΑ ΦΛΟΓΙΣΜΕΝΟ ΡΟΔΟ ΕΙΝΑΙ Η ΣΕΛΗΝΗ...

Προβαίνει ἀπὸ τὸ βράδυ, νὰ ἡ σελήνη
Πάνω ἀπ' τὸν πύργο ἐστάθη κι' ἀπ' τὸν κῆπο
Φέγγοντας, ἀταλά τὴ γῆν ἀφήνει,
Σὰ φλογισμένο ρόδο εἶναι ἡ σελήνη,
Πού τῶχασε ἡ καλὴ μου μὲς στὸν κῆπο.

Στοὺς πέτρινους τοὺς τοίχους μ' ἀκολουθαίει
Κ' ἡ σκιά μου, σὰν τὸ σκλάβο τὸν ἀράπη.
Τὸ σκλάβο θὰ προστάξω γιὰ νὰ πάη,
Προσεχτικὰ τὸ ρόδο νὰ σηκώση
Καὶ μὲ τὰ μαῦρα χέρια του νὰ τῆς τὸ δώση.

CÆSAR FLAISCHLEN

Σ' ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ

Μὴ θλίβεσαι,
μὴ θλίβεσαι...
μονάχα σήμερα εἶναι
τόσο θλιμμένα,
μονάχα σήμερα εἶναι
τόσο βαρειά!
Αὔριο θ' ἀστράφτη πάλι ὁ ἥλιος,
θὰ λάμπουν ρόδα ἄλκα κι' ἄσπρα
καὶ μὲ πουλιῶν τραλλὰ τραγοῦδια
μὲς στὴν αὐγὴ θέν' ἀλαλάζει
καὶ μὲς στὰ οὐράνια τὰ γαλάζια
νικήτρα θλίψεων καὶ καυμῶν...

μὲ νέαν ὀρμὴ θενὰ κοιλιάζει,
θὰ σφύζει μὲ μιὰ νέα χαρὰ
μέσα στὸ σιῆθος σου θερμῆ
μὲ πίστη πρόσχαρη ἢ ψυχὴ σου
γιὰ νέους ἀγῶνες θὰ ὀπλιστῆ...
Γι' αὐτὸ μὴ σκιάζεσαι,
μὴ θλίβεσαι...
μονάχα σήμερα εἶναι
τόσο θλιμμένα,
μονάχα σήμερα εἶναι
τόσο βαρειά!

HERMANN HESSE

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΓΑΠΩ —

Γυναῖκες ἀγαπῶ, πού πρὶν χιλιάδες χρόνια ἔζησαν
Καὶ τὶς ἀγάπησαν ποιητὲς καὶ πού τὶς τραγουδῆσαν.

Καὶ πόλεις ἀγαπῶ, πού τὰ ψηλά, ἀδειανά τους τείχη
Κλαίτε γενιῶν, πού ἐσβύσανε, βασιλικῶν τὴν τύχη.

Καὶ πόλεις ἄλλες ἀγαπῶ, πού θὰ ὑψωθοῦν μιὰ μέρα,
Ἵταν κανεὶς μας δὲ θὰ εἶπῃ, κανεὶς μας πιά ἐδῶ πέρα.

Γυναῖκες ἀγαπῶ—λιγνές, μὲ θεῖα κ' ἐξαισία κάλλη,
Ἵπου κοιμοῦνται ἀγέννητες στῶν χρόνων τὴν ἀγκάλη.

Σὰ θάρσθουν, ἡ ὁμορφιά τους, πού σὰν ἄστρου θὰ φαντάζει
Χλωμοῦ, μὲ τῶν ὄνειρων μου τὴν ὁμορφιά θὰ μοιάζει.

STEPHAN ZWEIF

BRUGES (*)

Πέφτει στὴν πόλη τὴ βουβὴν ἢ βραδινὴ ἡμερία
Καὶ στὰ κανάλια τὸ ἄλικον αἶμα τοῦ ἡλίου κυλᾶ,
Καὶ δίχως λόγια οὔτε σκοπὸ βαθεῖα μιὰ ἐπιθυμία
Ἵπὸ τοὺς πύργους τοὺς σταχτιοὺς ἀρχίζει νὰ μιλά.

Βραχνά, παράξενα οἱ παλιὲς καμπάνες τραγουδᾶνε
Γιὰ μέρες, πού ἐσυντάραζαν χαρᾶς τὴν πόλη ἀγροί,
Πού εἶχαν οἱ δρόμοι κίνηση καὶ φῶς γιὰ νὰ σκορπᾶνε
Καὶ πού φωτόχαρη ἔλαμπε τοῦ λιμανοῦ ἢ ψυχῆ.

Γιὰ πλούσιες μέρες, τίποτε πού πιά ἀπ' αὐτὲς δὲ μὲνει
Κι' ἀπόμακρες σὰν ὄνειρα πού ἐγίναν παιδικά
Σωπαίνει τὸ Ave τὸ στερνόν... Καὶ τὸ ἄσμα ἀργὰ πεθαίνει,
Σιγὰ σ' ἀκκόρντα τρεμοσβεῖ παραπονειτικά.

ΠΑίρνει τοὺς ἤχους τοὺς στερνοῦς πνοῆ βραδυοῦ ἀπαλή
Καὶ παραδέρνει ὁ ἀντίλαλος στὰ πεθαμένα μέρη,
Στοὺς δρόμους, πού ὄλ' εἶναι ἔρημοι κ' εἶναι ὄλοι σιωπηλοί,
Παιδί τυφλό, πού τᾶρρησε, λές, τοῦ ὀδηγοῦ τὸ χέρι.—

Δυὸ κύκνοι πλένε ἀμίλητοι σι' ἀκύμαντα νερά
Καὶ τὸ ποτάμι ἀργὸ κυλᾶ καὶ σιγανατριχίλας,
Γιὰ μιὰ κυρίαν πανέμορφη, ρήγισσα πού ἦταν μιὰ φορὰ
Καὶ μὲς στὸ μαῦρο ρᾶσο τῆς παντέρμη πιά στεναίξει...

(Μετάφραση)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

(*) Ἡ περίφημη μεσαιωνικὴ πόλις, πού εἶναι γιὰ τὸ Βέλγιο ὅ,τι καὶ
ἡ Βενετία γιὰ τὴν Ἰταλία.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Μονάχα ἡ ἀποστολὴ δυὸ ἀντιτύπων λαβαίνεται ὑπ' ὄψη)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ: «Τὸ γκρέμισμα τῶν
Θεῶν» καὶ ἄλλα διηγήματα.—Ἀθηναϊκὸν Βιβλιόπω-
λεῖον Χ. Γανιάρη καὶ Σίας—Ἀθῆναι, 1922—Δοχ. 6.

Ὁ νέος τόμος τοῦ κ. Βουτυρᾶ δὲν προσθέτει ὁμολογουμένως
νέες ἀπόψεις στὴν ἐξαιρετικὴ τέχνη του. Καὶ σ' αὐτόν, ὅπως
καὶ σ' ὅ,τι ἄλλο ἔχει γράψει, ὁ κ. Βουτυρᾶς μένει πάντα ἕνας
sui generis διηγηματογράφος, μὲ πλουσιώτατη φλέβα δη-
μιουργικῆ, ἀξιολογώτατη ψυχολογικῆ δύναμη (ἰξιολογώ-
τατη «διαίσθηση», «intuition» θὰ μπορούσε ἀκριβέστερα
νὰ ὀρίσει κανεὶς), πρωτότυπο καὶ ἐνδιαφερότατο ὕφος (πού
δὲν εἶναι κατὰ κανένα τρόπο ἐλαττωματικό, ἀφοῦ ὁ κ. Βου-
τυρᾶς εἶναι ἤδη ἕνας συγγραφεὺς ἀνεγνωρισμένης ἀξίας κ'
ἔχει τὴ δύναμη συνεπῶς νὰ μεταβάλλει καὶ τὰ ἐλαττώματά
του ἀκόμα σὲ προτερήματα), μὲ ζωηρὴ φαντασία, μὲ μίαν
ἀντίληψη δραματικώτατη, φιλοσοφικὴ τῆς ζωῆς. Τὸ τελευ-
ταῖο τοῦτο συστατικὸ τῆς καλλιτεχνικῆς του ἰδιοσυγκρασίας
φανερώνεται καθαρῶτα σὲ ὀρισμένα διηγήματα τοῦ τε-
λευταίου του τόμου. «Οἱ ἀχώριστοι», «Καὶ τὰ μπουμπούκια
εἶχαν ἀνοίξει», «Ἡ ἴδια ἐποχὴ», «Μιὰ μέρα ἀνοιξιάτικη»
διαπνέονται ἀπὸ μιὰν ὑπέρτερη δραματικὴ πνοή, ἄξια ν'
ἀπασχολῆσει σοβαρὰ τὸν κριτικόν, πού θὰ σταθεῖ ἀπέναντι
τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Βουτυρᾶ καὶ θὰ προσπαθήσει, ἀνα-
λύοντας τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά της, νὰ τὴν παρου-
σιάσει ὑπὸ νέο καὶ ἔντονο φῶς — Ἀλλὰ τὸ διήγημα, πού
πρέπει, χωρὶς ἀμφιβολία, ν' ἀποσπᾶσει κατὰ τὸ μέγιστο
μέρος τὴν προσοχή μας, εἶναι «Τὸ γκρέμισμα τῶν Θεῶν».
Πρόκειται γιὰ ἕνα σύντομο ὀπωσδήτοτε ἔργο δυατῆς φαν-
τασίας, ἐπιηλοτάτου συμβολισμοῦ καὶ σκληρῆς φιλοσοφικῆς
εἰρωνίας. Περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἔργο τέχνης εἶναι ἕνα ἔργο
σκέψεως. Καὶ περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἔργο σκέψεως εἶναι ἕνα
ἔργο πάθους. Εἶναι μιὰ κραυγὴ δυνατὴ ἀγωνίας, ἕνα σάλ-
πισμα πίστεως, ἕνα φιλοσοφικὸ δοκίμιο γραμμένο μὲ μιὰ
πέννα πολὺ μυτερή. Συμπληρώνει κατὰ ἕνα περίεργο τρόπο
τὸ «Παραλάμα». Κ' ἔξω τὴ γνώμη, πῶς θὰ μὲνει δίπλα
του γιὰ πολὺν καιρὸν, ὡς ἐν' ἀπὸ τ' ἀσύγκριτα, ἰδιότυπα
καὶ μοναδικὰ προϊόντα τοῦ Νεοελληνικοῦ διηγήματος.

Ἡ «Κρυμμένη Σίβυλλα» ὅμως; Εἶμαι ὑποχρεωμένος
νὰ ὁμολογήσω, ὅτι δὲν εἶναι καθόλου σιτὴ θέση τῆς δίπλα
στὸ «Γκρέμισμα τῶν Θεῶν». Εἶν' ἕνα σύνθεμα μὲ πολλὴ λίγη
ἀξία ἢ πιθανώτερα χωρὶς ἀξία. Καθὼς κ' ὁ γρίφος ἐκεῖνος
«Τραγουδάει ὁ δεσπότης», πού θὰ παρακαλοῦσα τὸν κ.
Βουτυρᾶ νὰ μοῦ στείλει τὴ λύση του, ὅπως γίνεται ἀπάνω
κάτω καὶ σὲ μερικὰ εἰκονογραφημένα ἑβδομαδιαῖα φυλ-
λάδια.

Π. —

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

Τὸν περασμένο μῆνα κλείσανε 73 χρόνια ἀπὸ τὸν καιρὸν,
πού πέθανε ὁ Φρειδερίκος Σοπέν. Μὲ τὴν εὐκαιρί' αὐτῆ οἱ
Παρισινοὶ φίλοι τοῦ μεγάλου συνθέτη μαζευτήκανε, ὅπως
κάθε χρόνο, μπρὸς στὸν τάφο του, στὸ Περ Λασαίς, κ' ἔ-
καναν ἕνα σεμνὸ καὶ κατασκευτικὸ μνημόσυνο. Ἀνάμεσα σὲ
κόσμο ἐκλεκτὸ καὶ πολὺ μίλησε πρῶτος ὁ κ. Κάμιλλος Λε-
σάν, ξαναθυμίζοντας μὲ λίγα λόγια τὴ ζωὴ τοῦ μεγάλου Πο-
λωνοῦ μουσουργοῦ στὸ Παρίσι. Κατόπιν ὁ κ. Ἐδουάρδος
Γκῶς παρουσίασε μὲ πολὺ πετυχημένες ἐκφράσεις τὴ μορφὴ
μιᾶς ἐξαιρετικῆς γυναίκας, τῆς Ἰωάννας Stelling, τῆς «Μού-
σας», πού ἐνέπνεε τὸν Σοπέν. Τέλος ὁ κ. Γ. Μιγκὼλ ἀνα-
φέρθηκε στὸ ἔργο τοῦ φημισμένου τεχνίτη.

Η ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κ. Georges Prévot μελετᾶ στὸ τελευταῖο τεῦχος τῆς
«Ἐπιθεωρήσεως τῆς ἐποχῆς» τοῦ Παρισιοῦ τὶς ιδέες τοῦ
Ρεμὺ ντε Γκουρμόν γιὰ τὴ γυναῖκα καὶ γιὰ τὸν ἔρωτα, ἐξ
ἀφορμῆς τῆς ἐλανεκδόσεως ἀπὸ τὸν οἶκο Bernouard σὲ
κομψὸ τομίδιο τῶν «Ἀποσπασμάτων ἀπὸ τοὺς χαρακτήρες
τοῦ Λαμπρυέρ (γιὰ τὶς γυναῖκες, γιὰ τὴν καρδιά) μὲ ὑπο-
μνήματα τοῦ Ρεμὺ ντε Γκουρμόν». Ἀπὸ τὴν ἐνδιαφέρουσα
αὐτὴ μελέτη μεταφράζομε ἑδῶ ὀρισμένα κομμάτια:

Ὁ Ρεμὺ ντε Γκουρμόν, πού θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸν
ὀνομάσει «ἐπικούρειο τῆς εὐφυίας», ἐνδιαφέρθηκε πάντα
γιὰ τὴ γυναῖκα πολὺ. Ἡ γυναῖκα καταλαμβάνει μέσα στὸ
ἔργο του μιὰ προέχουσα θέση. Ἀρκεῖ νὰ λογαριάσει κανεὶς
τοὺς τίτλους τῶν κυριωτέρων βιβλίων του: «Σιξτίνα»,
«Τ' ὄνειρο μιᾶς γυναίκας», «Ἀλλίθ», «Μιὰ παρθενικὴ καρ-
διά», «Ἐπιστολὲς στὴν Ἀμαζόνα», «Ἐπιστολὲς στὴ
Σιξτίνα» καὶ νὰ θυμηθεῖ, πῶς ἕνας μέγας ἀριθμὸς μυθι-
στορημάτων καὶ θεατρικῶν του ἔργων, ἂν ὄχι ὅλα, εἰδικῶς
δὲ «Ὁ προσκυνητὴς τῆς σιωπῆς», «Τ' ἄλογα τοῦ Διο-
μήδη», «Μιὰ νύχτα στὸ Λουξεμβούργο», καθὼς καὶ πολ-
λὲς σελίδες ἀπὸ τὰ κριτικά του ἔργα, ἔχουν γιὰ κυρίαρχα
πρόσωπα γυναῖκες, γιὰ θεμελιώδεις σκηνές: ἔρωτικὲς σκηνές
ἢ γιὰ κύρια θέματα τῆς γυναίκας καὶ τὸν ἔρωτα. Ὑπάρ-
χει μέσα στὸν Ρεμὺ ντε Γκουρμόν μιὰ ἀκατανίκητη ἔλξη
πρὸς κάθε γυναικεῖο, ἕνα εἶδος πάθους καὶ σὰν μιὰ ἀνά-
γκη μιᾶς κατακτιθέσεως διὰ τοῦ πνεύματος, θὰ μπορούσε
ἴσως νὰ πεῖ κανεὶς, ἕνας διανοητικὸς δονζουανισμὸς.

Ἐν τούτοις, ἂν καὶ πάντοτε ὑπέστη σὲ τέτοιο βαθμὸ ὁ
Ρεμὺ ντε Γκουρμόν τὴ γοητεία τῆς γυναίκας, δὲν τῆς ἐχά-
ρισε ποτὲ τὸν ἑαυτὸν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης του. Ὅσο
δεσμευμένος κι' ἂν εἶν' ἀπ' αὐτῆ, τὴν κοιτάζει συνήθως
ἀπὸ ψηλά καὶ συχνὰ μ' ἕνα χαμόγελο εἰρωνικό. Δείχνει γι'
αὐτὴν περισσότερη περιέργεια παρὰ συμπάθεια: τὴν περιέρ-
γεια ἐνὸς φυσιολόγου, πού μελετᾶ τὴ λειτουργία ἐνὸς
ὀργανισμοῦ. Τοῦ ἀρέσει νὰ τὴν βλέπει νὰ ζεῖ, δηλαδὴ νὰ

χαμογελά, να φλασει, να παίζει το βλέμμα της; ή να κινεί με βιοτροπία το στόμα της; να παραδίνεσαι τέλος και να ξεσκεπάζει για την ύστατη ήλωση όλο το ερωτικό κορμί της.

Ο Γκουρμόν θεωρεί πρό παντός τη γυναίκα σαν ένα σώμα άχόρταστο από φυσικές αισθήσεις. Η αδιάφορη γυναίκα, ή ψυχρή ή ή θεληματικά άγνή γυναίκα, δεν τον ενδιαφέρει καθόλου. «Η ήδυσπάθεια, γράφει κάπου, είναι το προζύμι της γυναικείας φύσεως χωρίς αυτό το απαραίτητο χάρισμα μπορεί να υπάρχουν άγγελοι, αλλά όχι γυναίκες».

Γι' αυτόν «δεν υπάρχουν πολλά είδη έρωτος. Υιάρχει ένα μονάχα, ο φυσικός έρωτας». Γι' αυτόν «ο έρωτας είναι βιαιότητα κτηνώδης» και «οι Πλατωνιστές ξεχνούν, πως ο έρωτας είναι πρώτα φυσική λειτουργία κ' έπειτα στοχασμός. Η φαντασία των ανδρών σκέπασε την πράξη με πολλές νεφέλες και πολλά λουλούδια, μα ή πράξη είναι πάντα πρωτόγονη. Αγαπά κανείς ή δεν αγαπά. Αγαπών σημαίνει επιθυμείν. Επιθυμείν είναι πράττειν ήδη. Ωστε το μόνο νόμιμο συμπλήρωμα της πράξεως αυτής είναι ή κοινωνία των δύο ειδών, του άρσενικού και του θηλυκού, ίκανοποιούντων την ίδια στιγμή τη διπλή και μοναδική τους επιθυμία».

Και παρακάτω :

«Πρέτει όμως να πούμε, πως ο Ρεμόν ντε Γκουρμόν είναι ένας αισθησιακός και μάλιστα ένας «sexuel», υπό τον όρο να μην αποδώσουμε σ' αυτές τις δυο λέξεις καμιά ταπεινή ή χυδαία σημασία. Άς μην ξεχνούμε, πως για το Γκουρμόν ή ζωϊκότης (animalité) του έρωτος δημιουργεί την όμορφιά του και πως πίστευεν, ότι ο έρωτας είναι άγιος όποιοςδήποτε κι αν είναι οι χειρονομίες του». Ο Γκουρμόν είναι, πραγματικά, όλος γεμάτος από τις άρχαίες άναμνήσεις κ' εικόνες, από τη βουκολική ποίηση και την Έλληνική μυθολογία. Κι αν είναι μοντέρνος εξ αιτίας του ντιλλεταντισμού του, της λεπτότητός του και της πολύπλοκης έκλεπτυσμένης του εϋφυίας, παρουσιάζει θεληματικά τον άντρα σαν ένα φαύνο και τη γυναίκα σαν μια δρυάδα. Η γυναίκα γίνεται Λήδα αγαπημένη από τον κύκνο, Άρτεμη ξαφνιασμένη από τον Άκταίωνα, Αντιόπη, που την ξεσκεπάζει ο Ζεύς».

«Υπάρχει, χωρίς καμμιάν άμφιβολία, πολύ έλληνικό χρώμα μέσα στην αντίληψη του Γκουρμόν για τον έρωτα. Ο αντίληψη αυτή τον παρασύρει χίλιες λεύγες πέρα από τους νεώτερους πολιτισμούς, τον κάνει να ξιναζει το όνειρο των ανθρωπιστών της Αναγεννήσεως, το γεμάτο υγεία όνειρο, που μας ζωντανεύουν με θερμά χρώματα ένας Τζιορτζόνε κ' ένας Τισιανός».

Ο κ. I. Rouge εξέδωκε στο Παρίσι μια σειρά μεταφράσεών του από τα τραγούδια του περίφημου γερμανού ποιητή φόν Κλάϊντ μ' ένα πρόλογο άρκετά σημαντικό. Άξίζει να σημειωθεί, ότι είναι ή πρώτη φορά, που παρουσιάζονται στη Γαλλία ενδιαφέροντα άποσπάσματα από το έργο του φόν Κλάϊντ. Παρατηρείται όμως, ότι ο μεταφραστής, ενώ απέδωκεν όσον έπρεπε έντονα την τραγική διάθεση του ποιητή, δεν κατώρθωσε ν' αποδώσει, πράγμα όμι εύκολο άλλως τε, και την κλασική μορφή του στίχου του.

Από το καιάστημα Πλόν Νουρρι κυκλοφόρησε πρό λίγου καιρού μια αξιολογώτατη μελέτη του Albert Thibaudet για το Γουσταύ Φλωμπέρ. Ο,τι πρέπει κυρίως να σημειωθεί σχετικά είναι ή πολυμάθεια και ή λεπτή ζωηρότης με την όποιαν ο συγγραφέας της μελέτης αυτής αναλύει το ύφος του μεγάλου στυλίστα.

Άκόμα έκδοθήκανε στο Παρίσι τα «Γράμματα του Ρακίνα στο γυιό του και του I.—B. Ρακίνα στο Λουδοβίκο Ρακίνα» με εισαγωγή και σημειώσεις του Gonzague Truc (Βιβλιοπωλείο Bossard). Για την έκδοση αυτή πρέπει να παρατηρηθεί, ότι ενώ δε μάς μαθαίνει πολλά πράγματα όσον άφορά τη γνωστή άλλως τε άλληλογραφία του Ρακίνα, μάς παρουσιάζει όμως κάτω από ένα δυνατό, άποκαλυπτικότατο φως τη φυσιογνωμία του I.—B. Ρακίνα, άνθρώπου σκοτεινού, χριστιανού άσθητού, διανοουμένου σκληρού και μακρισμένου από τα σύγχρονά του φιλοσοφικά ρεύματα.

Στην περιέργη βελγική λογοτεχνική επιθεώρηση «Ο θύρος» δημοσιεύεται μια ενδιαφέρουσα μελέτη του Albert Calay για το έργο του γάλλου ποιητή François—Paul Alibert. Μιλώντας για τον τρόπο της εργασίας και της έμπνεύσεως του F.—P. Alibert ο Albert Calay παρατηρεί, ότι ο Alibert δεν παραμέλησε κανένα παράγοντα, άπ' όσους μπορούσαν να πλουτίσουν το λυρισμό του ή να τον καθοδηγήσουν σοφά. Αντίλησε, άφίνοντας μακριά τον κάθε ιδέα μιμήσεως, τόσο από το Ρουσό, όσο κι από το Μαυλαρμέ, διδασκόμενος διαδοχικά από το Ρακίνα, τον Αντρέ Σενιέ, τους άρχαίους Έλληνες και τους Λατίνους λυρικούς. Από τις διαφορετικές όμορφιές ποικίλων σχολών ο F.—P. Alibert κατάφερε να συνθέσει ένα σύνολο ένιαίο, γεμάτο άμμονία και συνοχή. Ανάμεσα στα όραιότερα τραγούδια του Alibert σημειώνουμε τον «Κήτο του Σαλλοόστιου», το «Πένθος των Μουσών», την «Ερωτικήν φήη» και τους «Χορευτές φαύνους», όλα διπνεόμενα από μια δυνατή κλασικορομαντική διάθεση.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Στις 24 του περασμένου μήνα πέθανε στο Μαρσσι, που κατοικούσε, έπειτ' από μακριά κ' έξκνητικώτατη άρρώστια, έκλεκτός άνάμεσα στους έκλεκτούς, ο Άντρέας Καρκαβίτσας. Διηγηματογράφος από τους λίγους, για τους όποιους μπορούν να υπερηφανεύονται τα νέα μας γράμματα : παρατηρητής προσεχτικός της λαϊκής Έλληνικής ζωής, της ζωής των θαλασσών και των κάμπων, άνατόμος σοφός της λαϊκής ψυχής, δεξιότατος τεχνίτης του λόγου, μπορεί να θεωρηθεί, δίπλα στον Παπαδιαμάντη, ως ένας από τους πιο αντιπροσωπευτικούς συγγραφείς του Νεοελληνικού κόσμου.—Η «Μούσα» προκειμένου να γράψει στο έρχόμενο τεύχος της πολύ πλατύτερα για το έργο του Καρκαβίτσα, άρκείται σήμερα μαζί με την αναγγελία του θανάτου του να εκφράσει τη βαθύτατη θλίψη της για τη σκληρή συμφορά και να δηλώσει, πως συμμετέχει μ' όλη της την καρδιά στο θαρύτατο πένθος της Νέας μας Τέχνης.

LA MUSE

PUBLICATION MENSUELLE: BELLES LETTRES—
BEAUX ARTS—THEATRE—CRITIQUE
8, RUE PRAXITÈLE, 8, — ATHÈNES — GRÈCE — ABONN. ÉTRANGER FR. 20

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Λάβαμε τούτο το μήνα τα περιοδικά :

«Ο ΝΟΥΜΑΣ».—Λογοτεχνική επιθεώρηση. (Ίδρύθηκε στα 1903)—Βγαίνει δυο φορές το μήνα.—Ίδιοκτήτης, έκδότης και διευθυντής : Δ. Π. Ταγκόπουλος—Τό φύλλο όρ. 3.

«ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ».—Μηνιαίο περιοδικό διευθυνόμενο από συντροφιά συνεργατών—Θεσσαλονίκη—Γραφεία : Όδός Έγνατίας 351—Τιμή Φύλλ. Δραχ. 1.

«Ο ΦΑΡΟΣ».—Δεκαήμερον φιλολογικών περιοδικών.—Έκδόται : Ν. Μεταξάς, Μ. Κωβαίος και Σια.—Γραφεία : Όδός Σίντι Μιτουάλη άριθ. 30—Άλεξάνδρεια (Άίγυπτος).

«ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ».—Παιδικόν περιοδικόν—Ίδιοκτήτης και διευθυντής : Άρ. I. Ράλλης—Άθήναι—Γραφεία : Όδός Εδριπίδου, 6—Τιμή φύλλου λεπτά 80.

«ΕΣΤΙΑΔΑ».—Μηνιαίικη φιλολογική έκδοση—Διευθυντής : Γιάννης Σγόντζος και Άντρέας Λιζός—Συνδρ. χρονιάτικη όρ. 20. Έξέμνηνος 12—Χίος.

«ΚΟΙΝΟΤΗΣ».—Έβδομαδιαία πολιτική επιθεώρησης—Διευθυντής : Ν. Μαλούχος—Γραφεία : Μητροπόλεως 44—Άθήναι—Τιμή φύλλου Δραχ. 1.

«ΕΣΠΕΡΟΣ».—Δεκαήμερος φιλολογική και κοινωνική έφημερίς—Διευθυντής : Γιάννης Μπαρούνας—Έπί της βλης : Βελ. Φέρρης—Σύρος—Συνδρ. έτησια Δραχ. 30.

«Η ΝΕΟΛΑΙΑ».—Δεκαπενθήμερο περιοδικό των νέων—Όργανο της Έλλην. Κομμουνιστικής Νεολαίας.—Πρωτοσυντάκτης : Εδριπίδου 14—Άθήναι.

«L'EUROPA ORIENTALE».—Rivista mensile pubblicata a cura dell' istituto per l' Europa Orientale—Roma—Libreria di Cultura—Viale Giulio Cesare, 27—Prezzo del fascicolo L. 3,00.

«LA REVUE CRITIQUE DES IDÉES ET DES LIVRES».—Chaque mois en un volume de 64 pages in—8° demi Colombier—Directeur : Jean Rivain—Abonn. étranger Frs. 32—37, Rue Bonaparte, 37. Paris VIe.

«THE NEW ARMENIA».—Issued bi-monthly by «The new Armenia Publishing Company»—1 Madison Avenue—New York, N. Y.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ : Ήλιάδης και Σώμος (Λεωφ. Σωκράτους).
: Χ. Παπαδάκης (Όδός Κολοκοτρώνη).
ΣΥΡΟΣ : Φ. Καλουτάς.
ΛΑΡΙΣΣΑ : Άδελφοί Παπακωνσταντίνου.
ΧΙΟΣ : Περικλής Ίατρίδης (Όδός Μητροπόλεως).
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : Γ. Βαφόπουλος (Όδός Άκρίτα 3).
: Π. Θ. Παυλίδης (Βουλγαροκτόνου 1).
ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ : Π. Λαζίκας (Boulevard Eski Bořboda, 94—Galata).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ : Στέφανος Πάργας (B. P. 1146).
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΝ : Σ. Άρβανίτης και Σια.
ΛΕΜΕΣΣΟΣ (ΚΥΠΡΟΣ) : Άριστόδημος Κυριακίδης.
ΠΡΕΒΕΖΑ : Νικόλ. Τσουτσάνης.
ΑΡΤΑ : Γεώργ. Χ. Παπαδόπουλος.
ΠΑΤΡΑΙ : Άγγελος Φέγγος και Σια (Έρμου 56).
ΙΩΑΝΝΙΝΑ : Δημ. Σιωμόπουλος.
ΚΟΡΙΝΘΟΣ : Άναστάσιος I. Δόντης.

ΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΜΕ 200 ΠΥΚΝΟΤΥΠΩΜΕΝΑΣ ΔΙΣΤΗΛΟΥΣ ΣΕΛΙΔΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ,
ΠΑΝΗΡΕΙΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

ΠΡΟΣ ΔΡ. 20 ΕΚΑΣΤΟΣ

Άποστέλλονται έλεύθεροι ταχυδρομικών τελών, εις τον έμβάζοντα το αντίτιμον εις την διεύθυνσιν : Περιοδικόν «Μούσα»—Πραξιτέλους 8—Άθήνας.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗ & ΣΙΑΣ

3, Σοφοκλέους, 3 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΕΘΗΣΑΝ ΕΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΝ ΤΑ ΚΑΤΩΘΙ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ :

- 1) ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ : «Τὸ γκρέμισμα τῶν θεῶν»
- 2) ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ : «Οἱ πρώην ἄνθρωποι»
- 3) ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΗ : «Ἡ συζυγική εὐτυχία»
- 4) ΜΙΡ ΑΛΗ ΧΑΝΤΙΤ : «Στὴ χώρα τῶν ἐρώτων»
- 5) ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ : «Τὰ Βαλκάνια ἐν σχέσει πρὸς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα».

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΝ — ΔΙΔΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

ΔΡ. 35,000,000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ

900,000,000

ΠΑΛΛΑΣ ΑΘΗΝΑ (Κυψέλης 20)

Ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸ Μάη τοῦ 1922 στὴν Ἀθήνα μιὰ φιλολογικὴ συντροφία μετ' ὄνομα «*Παλλὰς Ἀθηνα*». Ἀνέλαβε νὰ υποστηρίξει πολλὰ περιοδικά, καθὼς τὰ «*Πανελλήνια*», τὴ «*Φυλὴ*» καὶ τώρα τελευταία τὴ «*Μοῦσα*». Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ δώσει μεγαλύτερη κυκλοφορία στὰ καθαρὰ φιλολογικὰ περιοδικά, γιὰ νὰ μπορέσει καθένας νέος διαβάζοντάς τα πρῶτα νὰ μορφωθεί καὶ ὕστερα νὰ ἰδεῖ τὴν κίνησιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας. Πιστεύομε νὰ συντείνει πολὺ στὴ διάδοσιν τῆς ἀγαπητῆς «*Μούσας*» καὶ ἔτσι νὰ ἐκπληρωθεῖ ἓνα μέρος τοῦ σκοποῦ τῆς. *Ἀλληλογραφία*. Λάβαμε γράμματα τοῦτο τὸ μῆνα ἀπὸ τοὺς : «*Ἐθνικὴ Ζωὴ*» (15ήμερον περιοδικὸν Κρήτης-Ἡράκλειο), Βλάχον (ἀντιπροσωποὺν Πειραιῶς), Κούρτην (ἀντ. Λευκάδος), Τσιμπῆν (ἀντ. Πατρῶν). Στείλαμε γράμματα στοὺς παραπάνω καὶ Ἄρ. Μαλάνην (ἀντ. Λαρίσης), Ἀββάν (Σέρρας), «*Φίλιππους*» (μηνιαῖο λογοτεχνικὸν περιοδικὸν Δράμας), Ἀχ. Κωνσταντινίδην (Δράμαν). *Αἰτήσεις*. Μᾶς προτάθηκε νὰ υποστηρίξομε τὸ φιλ. περιοδικὸν «*Ἐθνικὴ Ζωὴ*» Κρήτης. Ἐπίσης νὰ ἀντιπροσωπεύσομε στὴν Ἀθήνα τὸ λογοτεχνικὸν περιοδικὸν «*Φίλιπποι*» Δράμας.

Καθένας ποὺ θέλει νὰ γραφτεῖ μέλος, μπορεῖ νὰ στείλει γράμμα του στὰ γααφεία μας, Κυψέλης 20, Ἀθήνας.

Ὁ Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓ. ΝΟΝΗΣ

Μετ' ἐπιτολὴν τῆς Συντροφίᾳς

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΘΑΝΟΣ Ν. ΜΑΚΡΗΣ